

ÚVODNÍ SLOVO

Milí kolegové, studenti,

letošní jubilejní rok se blíží ke konci a nabízí tak možnost krátkého bilancování. Sraz století a s tím spojený festival, vědecké rady jednotlivých fakult a celé univerzity, ocenění významných vědců a osobností, to jsem jen jedny z mála akcí, které jsme společně měli příležitost prožít. Věřím, že letošní rok, který byl pro nás všechny výjimečný, si budeme ještě dlouho pamatovat. Rok 2019 nám jasně ukázal sílu MENDELU a mě osobně potvrdil, že se nemáme zač stydět.

Ozvěny některých akcí jubilejního roku najdete i v tomto čísle časopisu Mendel Green. Ukázkou toho, že se naše univerzita hlásí ke své bohaté historii je například fakt, že jsme adoptovali hrob prvního rektora Františka Bubáka na Vinohradském hřbitově v Praze a budeme se o něj v dalších letech starat. Článek o slavném mykologovi, který naši školu vedl, najdete i s jeho životopisem právě v tomto čísle časopisu.

Pohledem do současnosti je naopak rozhovor s Lucií Smolkovou známou z protestů proti stavu klimatu a z iniciativy Fridays for Future. Lucie jako jediná Češka dostala od OSN zelenou letenku na klimatický summit. Co je ale nejdůležitější, tak tato mladá dívka si pro vysokoškolské studium vybrala právě naši univerzitu. Za to jsem velmi ráda, protože přesně tento typ studentů, kteří si uvědomují problémy dnešního světa a chtějí s nimi něco dělat, potřebujeme jako sůl.

Přeji Vám příjemné čtení aktuálního čísla časopisu a ještě jednou díky za společně prožitý jubilejní rok 2019.

Danuše Nerudová, rektorka

MENDEL GREEN

Časopis událostí
Mendelovy univerzity v Brně
Ročník 11 / číslo 3 / rok 2019
Vychází 3x ročně

Vydává:

Mendelova univerzita v Brně
Zemědělská 1, 603 00 Brno
www.mendelu.cz

Šéfredaktor:

Filip Vrána

Telefon:

545 135 010

E-mail:

filip.vrana@mendelu.cz

Grafická úprava:

Kateřina Páleníková

Foto na titulní straně:

AVC MENDELU

Tisk:

ASTRON studio CZ, a. s., Praha

Elektronická podoba:

mendelgreen.mendelu.cz

Redakční rada:

Kateřina Čechová (FRRMS MENDELU)

Petr Kupec (LDF MENDELU)

Martina Lichovnicková (AF MENDELU)

Hana Martinková Kuchyňková

(ZF MENDELU)

Jiřina Studenková (KAN REK)

Věra Svobodová (ÚVIS CP)

Hana Urbánková (PEF MENDELU)

Martina Urbánková (ICV MENDELU)

Jana Wolczykova (AF MENDELU)

Vaše připomínky, tipy a náměty
posílejte na: redakcemg@mendelu.cz

Uzávěrka tohoto čísla byla:

31. 10. 2019

Registrační č.: MK ČR E 18409

Tištěná verze: ISSN 2533-6517

Neprodejné!

OBSAH

ROZHOVOR S LUCÍ SMOLKOU: Změna klimatu je celosvětová výzva lidství a otázka morálky.....	4
Úspěchy MENDELU v žebříčcích THE a QS.....	9
Cenu rektora za mimořádnou práci získalo osm laureátů.....	10
Oceněnému pomohla stáž na Harvardu.....	13
27 th Erasmus Forestry Network Meeting.....	13
KRÁTCE: Výstava České zahradní umění.....	13
Odborníci mapují významné parky a zahrady z dob totality, vybrali 30 nejlepších.....	14
Univerzita adoptovala hrob svého prvního rektora.....	16
Rovensko a rod Bubáků.....	19
ROZHOVOR: Před kamerou používejte věty, kterým rozumí i babička, radí vědcům redaktorka ČT.....	20
Konsorcium za Amazonii zahrnuje už 19 univerzit.....	23
Výrobu vína si zkusí při výuce na ostro.....	24

KRÁTCE: Robotický žací stroj v Akademické zahradě.....	25
60 let Provozně ekonomické fakulty.....	26
Které léčivé rostliny užívat v zimním období?.....	28
Hubertské slavnosti ve Křtinách.....	30
Lidé nejsou na květiny na talíři ještě úplně zvyklí, často říkají: „A řízek byste neměla?“.....	32
Nabídka poradenských služeb na MENDELU je srovnatelná se zahraničím.....	35
První instalace podlahy ošetřené patentovaným mořidlem Tairon.....	36
KRÁTCE: Na konferenci se mluvilo i o syndromu náhlého úmrtí olivovníků.....	37
Orba století připomněla výročí univerzity.....	38
Lidé z brněnských sídlišť plýtvají nejvíce, vyhodí 33 kg potravin ročně.....	40
Tým z MENDELU povede velký mezinárodní projekt, zaměří se na cestovní ruch.....	42
KRÁTCE: Mezinárodní setkání seniorů.....	44
Nové akreditace na LDF reflektují současné trendy.....	45

KRÁTCE: Výstava České zahradní umění.....	45
ROZHOVOR: Největším nepřítelem je vlastní hlava.....	46
KRÁTCE: Letní škola From Field to Table.....	48
Výzkum v rámci projektu SOMOPRO spěje ke zdárnému konci.....	49
Studenti uspěli v soutěži „Vraťte je do hry“.....	50
Přinášíme hendikepovaným radost z přírody.....	51
Absolventi přejí univerzitě k narozeninám.....	52

SMOLKOVÁ: ZMĚNA KLIMATU JE CELOSVĚTOVÁ VÝZVA LIDSTVÍ A OTÁZKA MORÁLKY

Trochu nestandardní vytížení na devatenáctiletou dívku zažívá budoucí studentka FRRMS MENDELU Lucie Smolková. Poslední rok střední školy vedla brněnskou buňku hnutí Fridays for Future, během prázdnin koordinovala celorepublikový projekt Týden pro klima a pracovala v Nadaci Partnerství na projektu Sážíme budoucnost. Koncem září místo na přednášky odletěla na klimatický summit OSN do New Yorku, jako jedna ze sta mladých aktivistů podpořených zelenou letenkou. Následovala série vystoupení v médiích a vstup na MENDELU tak musela studentka odložit o půl roku. O „klimatickém aktivismu“, Gretě Thunbergové a reakci českých politiků byl mimo jiné náš rozhovor.

TEXT: Filip Vrána

FOTO: AVC, Archiv Lucie Smolkové

Jste tvář brněnské skupiny Fridays for Future, tedy odnože celosvětového hnutí, jehož hlavní postavou je Greta Thunbergová. Jak jste se k této aktivitě dostala?

Mé zapojení do klimatického hnutí je návazností na dřívější angažovanost v tématu ekologie třeba skrze Hnutí Brontosaurus nebo Lipku. K myšlence stávky za větší ochranu životního prostředí jsem se dostala kupodivu skrze školu. Někdy v prosinci minulého roku nám učitel v hodině pustil video Gréty Thunbergové, ve kterém vyzývá širokou veřejnost, ať se lidé přidají k pátečním stávkám požadujícím řešení klimatických změn. Dodal, že pokud bychom chtěli v páteční rána stávkovat, omluví nám tuto nepřítomnost, za předpokladu, že si látku doplníme. Udělali jsme tři stávky a začali uvažovat o založení nějaké skupiny a šíření této iniciativy v Česku.

Brzy poté proběhla po sociálních sítích výzva přidat se k celosvětové stávce za klima vyslaná organizací Fridays for Future. Po chvíli pátrání se mi podařilo zjistit, že v Praze je zárodek stejnojmenného hnutí. Tak jsem se přidala a pomohla s vytvořením brněnské buňky. Od té doby se v Česku skutečnilo pět stávek. Na první brněnské stávce bylo okolo 600 lidí, od té doby počet spíše klesá, ale co se týče celorepublikových součtů, díky zapojování nových a nových měst počty stoupají. Samotný počet zúčastněných však není nutně ukazatelem úspěchu. Celorepublikově hnutí dokázalo dostat téma klimatických změn mnohem více do společenské debaty, a svým naléháním na státní představitele se zásadně podílelo na ustanovení uhelné komise za účelem naplánování odchodu od uhelné energetiky. Zda komise své předsevzetí naplní, to už leží na bedrech dalších.

V Brně na stávky vnášíme i neformální vzdělávání formou pouliční akademie. Spolupracujeme s akademiky se vzděláním v oblasti fyzika atmosféry, geografie, klimatologie, meteorologie a dalších, kteří se rozhodli podpořit dění svým jedinečným způsobem. Vytvářejí český webový portál www.faktaoklimatu.cz, který shromažďuje a pomocí infografik srozumitelně

prezentuje faktické poznání v tématu změn klimatu. Mít dobře dostupná a ověřená data ohledně debatované problematiky, je naprostý základ. Názorová diskuse, v případě tak odborného tématu, je nesmyslná.

Proč je právě tlak od středoškoláků tak důležitý?

Protože přináší datům o stavu klimatu emoci a naléhavost, kterou s sebou tato data svým významem stejně nesou. I za krátký čas své existence, dokázalo studentské hnutí rozproudit desetiletí se vlečící debatu o stupňujících se změnách v klimatickém systému Země, jejich vlivu na ekosystémy, naše životy i jak, zda a kdo problém bude řešit. Chápu, že některým právě ta naléhavost připadá přespříliš, ale na druhou stranu z pohledu mladého člověka, který vidí v dokumentech plundrování deštných pralesů, extrémní živelné katastrofy způsobující utrpení celých aglomerací, vymírání zvířat a živočišných druhů, je těžké nemít emoce, nebyť našťvaný, zděšený nebo smutný. Proč to tak nemá i většina dospělých? Těžko říci, možná na to prostě nemají při práci čas, nechťejí špatným zprávám věnovat energii, nebo si snad vytvořili větší emoční odstup skrze zkušenost s hrůzami předchozího režimu a válek. Řekla bych, že je to lidské, tak jako přístup mladých lidí, kteří si uvědomují existenci problémů, k jejichž řešení nemají takřka žádné nástroje, tak se snaží tlačít aspoň na to, aby ony problémy byly řešeny těmi, co něco udělat mohou. Přichází na ulici s jednoduchým argumentem, prosím dělejte s tím něco, to, co se děje není v pořádku a velmi zásadně ohrožuje budoucnost nás všech a my o ni máme strach.

Aktivismus mladých lidí jedny šokuje a činí neklidnými, druzí tento přístup chválí. Jak se vlastně mladý člověk rozhodne být veřejně aktivním...

Myslím, že na to má vliv celá řada skutečností a za velmi zásadní považuji rodinné zázemí a životní okolnosti. Jsem si vědoma, že jsem měla a mám, v mnoha ohledech, velmi nadstandartní podmínky. Díky tomu jsem se mohla poměrně efektivně rozvíjet v různých

směrech a příležitosti dalších výzev si mě za chvíli hledaly samy. A jaká je má motivace se aktivně angažovat ve veřejném prostoru? I když je tu mnoho příšerného, mám prostě ráda náš svět. Fascinuje mě fungování ekosystémů, jejich provázanost, lidské tělo a mysl, lidská společnost a její interakce, kultura, kterou tvoří, historie, vrtá mi hlavou, jaké je vůbec místo a smysl lidské existence v nekonečném vesmíru a v rámci hranic naší planety. Zájem o svět kolem mě vede k zvědavosti, a když je člověk zvědavý, tak se většinou i něco dozví. No a má zjištění o stavu našeho světa, chování lidstva a nemocného vztahu k planetě, který vede k jejímu ničení, mě prostě osobně rozčiluje a vadí.

Byla jste vybrána mezi stovku mladých, kteří dostali takzvanou zelenou jízdenku do USA na klimatický summit. Překvapilo Vás to a v čem zelená jízdenka spočívá?

Ano překvapilo a to velmi. Musím se tak trochu přiznat, že ve chvíli, kdy jsem, asi hodinu před uzavěrkou, vyplňovala formulář, pořádně jsem ani nevěděla, do čeho se přihlašuji. Už ani nevím, kdo mi link poslal emailem s poznámkou, mrkni na to, vypadá to zajímavě. Až po odeslání přihlášky jsem začala pořádně zkoumat, co to vlastně je, a nestačila jsem se divit. Ještě více jsem se divila, když mi asi měsíc poté přišel slavnostní email, s oznámením že jsem byla vybrána mezi stovku podpořených takzvanou zelenou letenkou z více jak 7000 přihlášených. Zelená letenka je zástupné označení pro uhlíkově neutrální letenku, což ve své podstatě znamená, že navrch ceny letenky jsou vynaloženy finanční prostředky na kompenzaci uhlíkové stopy letu. Typicky se jedná o podporu výsadby stromů, ale i třeba projektů péče o krajinu, výzkumu v tematické oblasti nebo osvětové činnosti. Na co přesně a kolik financí šlo, bohužel nevím.

Jakou zkušenost Vám přinesl klimatický summit OSN, může něco změnit?

Mám ze summitu poněkud smíšenou pocity. Posuzováno zvenčí

a v perspektivě dosavadního působení Organizace spojených národů, dalo by se říci, že tento summit byl významným okamžikem. Poprvé v historii byli v hlavní místnosti přítomni zástupci mladé generace, na kterou důsledky učiněných rozhodnutí dopadnou nejvíce. Pozorováno zevnitř, nic převratného, co by nám přineslo jasné plány a kroky budoucího postupu, se nestalo. Na druhou stranu cílem summitu ani nebylo vyjednat konkrétní dohodu, ale spíše sdílet příklady praxe z jednotlivých zemí a oznámit závazky v otázce řešení změn klimatu, a to se naplnilo. Neopomenutelnou podstatu mělo i samotné setkání tak velké skupiny zástupců celého světa a různých generací na jednom místě.

Z průběhu mládežnického summitu jsem byla poněkud zklamaná a odnáším si z něj především uvědomění, jak pestré a široké hnutí je. Personifikovat jej do postavy Greta Thunberg, je velmi zavádějící a zjednodušující. Potkala jsem mladé, za jejichž názory bych se rozhodně nepostavila, ale také velmi zajímavé a inspirativní osobnosti s obohacujícími příběhy z praxe v jiných zemích a společensko-kulturních podmínkách. S čím kupříkladu nesouzním a vlastně teď poměrně chápu slova našich kritiků, je určitá forma pronášení hesel, které nepřináší nic moc smysluplného a samozřejmě také způsob jejich podávání. Hlavní, co jste povětšinu času mohli v jednacích místnostech slyšet, byl řev a požadavky typu: dejte hlas mladým, poslouchejte nás, vy jste zničili svět, je na nás to převzít do vlastních rukou. Částečně chápu frustraci některých mladých, kteří jsou nadšeni, že je někdo konečně poslouchá. Ale žádat zastoupení v reálné politice, nebo tvrdit, že bychom to zvládli lépe a zcela bez předchozí generace je holý nesmysl.

Symbolem summitu se stalo emotivní vystoupení Greta Thunbergové, jehož formu kritizovala řada českých politiků včetně premiéra Babiše a exprezidenta Klause, podle kterého je Greta obětí fanatiků klimatického alarmismu. Český prezident Miloš Zeman navíc očekává namísto dalšího

oteplování příchodu doby ledové. Dají se v takovémto ovzduší vůbec změny v myšlení politiků očekávat?

Nehledě na očekávání, změny jsou nevyhnutelné, způsob kterým lidstvo hospodaří je dlouhodobě neudržitelný. Činům však předcházejí myšlenky a je tedy otázkou, kde by ona změna myšlení měla začít. Zda se mají nejprve ve svých názorech a požadavcích změnit voliči a tím přimět politickou reprezentaci k jinému přístupu, nebo díky postoji a přístupu politiků se může změnit názor společnosti. Nejspíše to bude o nějaké kombinaci. Každopádně v horizontu několika let bude nová generace mít právo volit a to by pro politiky mohlo být dobrou motivací se o téma zajímat.

Gretin projev jsem viděla a slyšela naživo, tak jako několik set dalších projevů, které mohly být v mnohém daleko přínosnější. Před vznášením soudů nad jejím proslovem je dobré si uvědomit kontext. Mluvila k celému světu naráz, k lidem z Evropy, Asie, Afriky, ale taky ostrovních států a dalším. Z pohledu Evropanky na mě projev působil poněkud přehnaně, a i s ohledem na český kontext, já osobně bych se takto nikdy nevyjádřila. Ovšem optikou obyvatel ostrovních států, kteří již teď přicházejí o značné množství svého území kvůli zvedající se hladině oceánu a dopady změn klimatu jsou pro ně denním chlebem, mluvila Gretina slova zcela z duše. Není velkým problémem proslov jako takový, ale co z něj media a politici udělali. Naprosto hloupě je jím bagatelizováno celé hnutí, polarizována debata, a hlavně odváděna pozornost od podstatných témat. V kontextu České republiky třeba udělení emisní výjimky elektrárně Chvaletice, která tak bude vypouštět do ovzduší dvakrát více rtuti, nebo prodej elektrárny Počerady, který tak bude znamenat oddálení jejího uzavření, a tedy i více emisí.

Český premiér na klimatickém summitu nakonec nevystoupil. V OSN mluvil o tom, že naše země závazky plní. Stačí to ale?

Představitelé zemí celého světa, které se aktivně zapojují do řešení klimatické krize, dostali prostor sdílet s ostatními,

s čím se ve své zemi potýkají, jaká řešení aplikují, jak jsou efektivní a co plánují do budoucna. České republice tento prostor dán nebyl z docela pochopitelných důvodů. V porovnání s tím, co by se dělat dalo zůstáváme skoro na mrtvém bodě. Co se týče třeba finančních příspěvků do zeleného klimatického fondu, k čemuž se jako signatáři Pařížské dohody zavazujeme, splněno rozhodně nemáme. Jako stát blokuje některé evropské snahy spolupráce na snižování emisí, jako třeba prosazení uhlíkové neutrality a další důležité unijní strategie v oblasti ochrany klimatu. Pouze sliby rozhodně

nestačí, ale ignorace a neochota spolupráce rozhodně není uspokojivou alternativou.

Je situace taková, že by měl o klimatu uvažovat opravdu každý? Co může běžný Čech dělat, co by měl ve svém chování změnit?

Pro většinu obyvatel je pojem klima příliš abstraktní, komplikovaný a bez jasných východisek. Spolu s nejednoznačnou, často milnou, či protičící si komunikací médií je téma klimatu pro většinovou společnost nepopulární a dosazují si proto do něj mnoho ne-souvisejícího balastu. Fyzika atmosféry,

klimatické jevy a změny v klimatickém systému planety jsou odbornou disciplínou a tedy oblastí o které nemá smysl se bavit názorově, bez podložení daty. Tu je prostě potřeba důvěřovat lidem, kteří se zkoumání a měření stavu tohoto systému odborně zabývají celá desetiletí. A tam je shoda jasná, tak jako na vlivu lidské činnosti a skleníkových plynů na zvyšování globální teploty.

Problém není klima jako takové, ale vztah a interakce lidstva s celoplanetárním ekosystémem nad nějž se stavíme, namísto toho, abychom se vnímali být jeho součástí. Řeknu-li to

trochu filozoficky, vnímám klimatickou krizi, jako celosvětovou výzvu lidství a otázkou morálky.

K jejímu řešení totiž potřebujeme dělat mnoho věcí, ze kterých není okamžitý zisk, ale jsou správné a přinesou ovoce pozitivní změny někdy v budoucnu, dost možná až dalším generacím. Potřebujeme změnit ekonomiku, tak aby nebyla postavená na neustálém růstu, avšak umožňovala svobodu pro lidskou činnost a kreativitu. Potřebujeme nastavit jiná měřítka úspěchu, než je HDP a zisk. Potřebujeme změnit mezinárodní obchod a zbytečný přesun věcí po celé planetě sem a tam. Potřebujeme změny v zemědělství a péči o krajinu, přírodní zdroje a využívání nerostného bohatství. Potřebujeme mnohem větší míru spolupráce na všech úrovních: osobní, lokální, regionální, mezinárodní a celosvětové. Potřebujeme se naučit přemýšlet jako občané světa. To vše jsou velké výzvy pro momentální nastavení lidské společnosti a lidí samotných. Můžeme to vnímat s tíží a depresí, nebo jako příležitost dalšího vývoje a posunu vpřed.

Ač většina potřebných změn je systémového rázu, ve změně společenského paradigmatu považují za velmi užitečné individuální akce, rozšiřující změnu ze člověka na člověka. Významnou roli hrají osobní příběhy, příklady, které ostatním ukazují, že měnit vzorce chování je možné, že šetřit vodou vlastně není problém, třídit, vybírat si lokální zdroje potravin, vybírat si oblečení a produkty z co nejetičtějších a lokálních zdrojů, chodit volit, zajímat se o svět, pomáhat si, neplýtvat a tak dále.

Svou aktivitou ve Fridays for Future jste se stala známou tvář. Dostala jste pozvánku například na konferenci Forum 2000 v Praze, u jejíhož zrodu stál Václav Havel a kde vystupují například laureáti Nobelovy ceny míru. Co to pro Vás znamená?

Nebyla bych, kdo jsem, bez poslušnosti životních náhod a teď konkrétně bez práce všech lidí v hnutí. Nepovažuji to tedy jako osobní uznání, ale uznání práce celé řady malých neznámých osobností. Zvláště moje účast na summitu mi

— Klimatický summit —

nepřipadala jako nějaký velký úspěch. Nemám to tak nastavené. Věnuji svou mozkovou kapacitu raději přemýšlení nad tím, jak toto období pozornosti, které jednou skončí, využít k něčemu užitečnému. Má role i znalosti jsou velmi omezené. Nemám ambice se stát celebritou, ale přispět k tomu, aby se zapojili další lidé, kteří na rozdíl ode mě jsou schopni navrhnout konkrétní řešení a posunout celé téma a společenskou diskusi zase dál. Účast na konferenci fórum 2000 a její reflexe stavu demokracie a protestů z roku 1989, pro mě byla velmi osobně přínosná. Přimělo mě to k hlubokému zamyšlení nad otázkou svobody, jejím uchopením jako společenského konceptu a korelací s otázkami lidských práv a environmentálních témat. Ale to zase na nějaké příští povídání.

Máte za sebou středoškolské studium a nyní míříte na univerzitu, jaký obor jste si vybrala a byla Mendelova univerzita v Brně jasnou volbou?
Musím se přiznat, že úplně jasná volba to nebyla, ale vzhledem k tomu,

že mne americké vzdělání limituje v úspěchu v českého přijímacího řízení, volila jsem mezi univerzitami, které to zohledňují. Na školu se každopádně těším. Líbí se mi, že je otevřená mezinárodní a mezifakultní spolupráci, tak jako že pokrývá témata, která mne zajímají. Věřím, že studium mezinárodních teritoriálních studií na FRRMS bude přínosné.

Budete se snažit na vysoké škole v aktivismu pokračovat? Chcete například využít toho, že zde máme významné bioklimatology?

Pokud to jen bude možné, ráda bych při studiu pokračovala v práci a samozřejmě v mém aktivním občanském zapojení. Na vysokou školu jdu především pro vzdělání a doplnění velkých mezer znalostí v problematice, která mě osobně velmi zajímá. Nástupem na vysokou školu mé zapojení do středoškolského hnutí FFF však končí, takže se třeba najde aktivní skupina studentů na MENDELU, se kterými se bude dát pustit do nějakého navazujícího projektu.

Lucie Smolková

nar. 4. 9. 2000

Brněnská tvář hnutí Fridays for Future

Střední škola: gymnázium Mojmírák v Česku, Winter Park High school Orlando, Florida, Americká akademie Brno

Obor na MENDELU: FRRMS, Mezinárodní teritoriální studia

Zájmy: sport, pobyt v přírodě, práce na zahradě, tanec, hudba, zkoumání fungování světa

Práce: Nadace Partnerství na projektu Sázíme budoucnost

Otec železniční inženýr, matka v domácnosti

ÚSPĚCHY MENDELU V ŽEBŘÍČCÍCH THE A QS

TEXT: Redakce

Naše univerzita se letos vůbec poprvé umístila v žebříčku nejprestižnějších vysokých škol Times Higher Education (THE). Z českých vysokých škol se umístila na šestém místě a byla klasifikována na pozici 1001+ z téměř 1 400 vysokých škol z celého světa. Z českých vysokých škol se nejlépe umístila Univerzita Karlova na 401.-500. místě. Celkem se do hodnocení zapojilo 17 českých vysokých škol. „Hodnocení v žebříčku THE nám nabízí důležité porovnání s ostatními univerzitami a zvyšuje prestiž MENDELU v mezinárodním kontextu. To je také důvod, proč jsme se do něj přihlásili a v dalších letech v tom chceme pokračovat,“ uvedla rektorka Danuše Nerudová. Podle ní podobné žebříčky školy dávají mimo jiné zpětnou vazbu ohledně jejich slabin a toho, co je nutné v dalších letech zlepšovat. Univerzity jsou v rámci světového žebříčku THE hodnoceny v pěti pilířích, mezi něž patří: 1) výuka a vzdělávací prostředí, 2) výzkum, 3) citovanost, 4) příjmy z průmyslu a 5) internacionalizace. V rámci těchto pilířů si MENDELU nejlépe vede v oblasti internacionalizace.

V letošním žebříčku THE World University Rankings 2020 experti hodnotili vysoké školy z 92 zemí světa. Pořadí THE patří k nejprestižnějším na světě hned vedle QS World University Rankings a Šanghajského žebříčku. „Do dalších let je určitě naší ambicí posunout se do tisícovky nejlépe hodnocených vysokých škol světa,“ dodala Nerudová. Vedle světového žebříčku společnost THE publikuje také regionální žebříčky a tak se v roce 2019 MENDELU také poprvé objevila v THE Europe Teaching Rankings 2019, v rámci něhož se umístila na 126.-150. místě, současně získala 2. místo mezi hodnocenými českými univerzitami.

Letošní evropský žebříček zahrnuje 258 univerzit z 18 zemí. Výsledky European Teaching Rankings čerpají především z Evropského studentského průzkumu. Na letošní dotazníky odpovědělo na 125 000 studentů z 18 zemí, průzkumu se zúčastnilo také více než 500 studentů MENDELU. Součástí hodnocení jsou mj. také výsledky studentů, různorodost prostředí institucí a zdroje, které univerzity mají k dispozici. Studenti hodnotili svou univerzitu na stupnici 0 až 10 v celé řadě aspektů svého univerzitního života, včetně společného vzdělávání, myšlení a možností aplikace získaného vzdělání do praxe. Žebříček vychází také z dalších dat týkajících se studentů, absolventů, akademiků, mobility, genderu a publikační činnosti. Celkově se hodnocení opírá o 14 individuálních výkonnostních ukazatelů.

Další úspěchem MENDELU je také umístění v rámci regionálního žebříčku QS Emerging Europe and Central Asia 2020 (EECA), který publikuje britská společnost Quacquarelli Symonds (QS). Zde se MENDELU umístila na 75. místě, což znamená posun oproti loňsku o více než třicet příček. Celkem bylo v rámci tohoto rankingu hodnoceno 350 vysokých škol z 28 zemí. Z ČR se do hodnocení zapojilo 18 vysokých škol, v porovnání s nimi byla MENDELU na 8. místě. Nejlepší českou univerzitou v tomto hodnocení je Univerzita Karlova, která skončila v celkovém pořadí pátá. Regionální žebříček QS EECA je zveřejňován od roku 2014 a hodnotí výkon vysokých škol ve čtyřech oblastech na základě 10 ukazatelů s odlišnými váhami. První oblastí hodnocení je pověst univerzity a to jak mezi akademiky tak i zaměstnavateli absolventů.

Každoročně jsou v rámci celosvětového průzkumu dotazováni akademici na jejich vnímání nejlepších vysokých škol, co se týká výzkumných podmínek. Analogicky probíhá každý rok průzkum mezi zaměstnavateli, v rámci něhož jsou dotazováni na to, do jaké míry jsou absolventi vysokých škol úspěšní a zaměstnatelní na trhu práce v daném oboru. V roce 2019 bylo společností QS v rámci těchto průzkumů získáno více než 94 tisíc odpovědí akademiků a téměř 45 tisíc zaměstnavatelů z celého světa. Tyto dva ukazatele mají nejvyšší váhu v porovnání s ostatními, ve výsledném hodnocení univerzity se promítají celkem 50%.

Další hodnocenou oblastí je výzkum, zde jsou využívána data o publikační činnosti z databáze Scopus a počítány ukazatele jako počet publikací či průměrný počet citací na publikaci, přičemž jsou zohledněny publikace vydané v období 2013-2017 a citace v letech 2013-2018. Indikátor mezinárodní vědecké sítě posuzuje stupeň mezinárodní rozmanitosti v oblasti výzkumné spolupráce hodnocené instituce a nabízí tak zajímavý pohled na výkon univerzity. Uvedené tři ukazatele pro oblast výzkumu tvoří dohromady 25% celkového hodnocení univerzity. Třetím kritériem je výuka měřená za pomoci tradičních indikátorů, kterými jsou počet studentů na akademického pracovníka, akademici s min. dosaženým titulem Ph.D. Dohromady tvoří tyto dva ukazatele 15% celkového hodnocení.

Poslední oblastí je internacionalizace, která v souhrnném hodnocení tvoří 10%. „Zde je hodnocen podíl zahraničních studentů a podíl zahraničních akademiků, přičemž QS EECA u naší univerzity obzvláště vyzdvihuje významný podíl zahraničních studentů“ uvedla Martina Pechová z rektorátu MENDELU. Třetím indikátorem v této oblasti je web impact posuzující, jak efektivně a účinně hodnocené instituce využívají moderních technologií..

CENU REKTORA ZA MIMOŘÁDNOU PRÁCI ZÍSKALO OSM LAUREÁTŮ

Osm akademiků získalo letos Cenu rektora Mendelovy univerzity za mimořádné výsledky své práce. Ocenění se udělovalo poprvé právě v tomto roce, kdy univerzita slaví sto let od svého založení. Mezi oceněnými je například bioklimatolog Zdeněk Žalud, mykolog Michal Tomšovský nebo triatlonistka Pavlína Poláčková.

TEXT: Petra Hanzlová
FOTO: AVC

Ceny rektora jsou udělovány za významné a mimořádné výsledky nebo přínos studentů a zaměstnanců univerzity v oblasti vědy, vzdělávání, sportu, umění a za zásluhy o rozvoj občanské společnosti. Návrhy na ocenění předkládá děkan nebo ředitel vysokoškolského ústavu a předseda akademického senátu na základě návrhů jeho jednotlivých členů. O udělení ceny rozhoduje rektor. Každý z oceněných získal diplom, medaili Mendelovy univerzity v Brně

a finanční odměnu. „Něco podobného tu dosud chybělo. Univerzitu tvoří zaměstnanci, jsou naším hlavním bohatstvím a je potřeba ocenit ty, kteří naši školu a její vědní obory posouvají kupředu,“ uvedla rektorka Mendelovy univerzity v Brně Danuše Nerudová s tím, že Ceny rektora se budou udílet i v dalších letech. „Věřím, že to bude naše zaměstnance motivovat,“ uvedla Nerudová.

Oblast přírodních a technických věd – cena za dlouhodobé nebo mimořádné výsledky:

Michal Tomšovský, Ústav ochrany lesů a myslivosti LDF: Dosahuje dlouhodobě mimořádných výsledků ve vědě, a to především v oborech mykologie, fylogenetiky hub a lesnické fytopatologie, dále se věnuje tématům z oblastí biodiverzity, taxonomie,

ekologie a populační biologie hub a oomycetů. Tomšovský publikuje v prestižních časopisech, má vysokou citovanost, věnuje se i mezinárodní spolupráci.

„Ocenění je pro mne důkazem, že zvolená cesta komplexního mykologického a fytopatologického výzkumu je správná a je vysoce hodnocena i kolegy z jiných pracovišť MENDELU.“

Oblast přírodních a technických věd – cena mladých do 35 let:

Dalibor Húska, Ústav chemie a biochemie AF: Dalibor Húska se v roce 2017 zapojil do řešení evropského projektu, v jehož rámci vyvíjí robotické zařízení pro práce ve sklenících určených k pěstování rajčat. Další úspěch Michala Húsky na poli vědecké mezinárodní spolupráce představuje získání evropského projektu GREENER, který je řešen na Agronomické fakultě od roku 2019.

„Ocenění mě nesmírně potěšilo a mé srdce zaplesalo. Rázem mi vyvstalo na mysl, že práce našeho týmu není asi tak špatná a někdo „z venku“ vidí, že odvádíme dobrou práci, což přináší motivaci nejen pro mě samotného, ale i pro celý náš tým. To musím zdůraznit, protože bez studentů, postdoktorandů a řadových zaměstnanců by nebylo koho oceňovat, jelikož by neměl kdo realizovat získané projekty. Takže velké poděkování patří i těmto lidem.“

Oblast sociálně-ekonomických věd – cena mladých do 35 let:

Martina Čampulová, Ústav statistiky a operačního výzkumu PEF: Martina Čampulová se zabývá přístupem k identifikaci odlehklých hodnot v časových řadách environmentálních dat. Její metodika je díky své flexibilitě obecně použitelná, a to nejen pro časové řady látek znečišťujících ovzduší.

Ocenění mě potěšilo a v určité míře motivující je. Největší inspirace u mě však přirozeně pramení z toho, že se věnuji tomu, co mě baví.

Cena pro vynikající studenty magisterského studia:

Dominika Sirná, Design nábytku LDF: Dominika Sirná je příkladnou absolventkou bakalářského studijního programu Tvorba a výroba nábytku, modul Design nábytku, a čerstvou absolventkou navazujícího magisterského studijního programu Design nábytku. Získala 1. cenu na Grand Prix Mobitex 2018 a ocenění v rámci soutěže Cena prof. Halabaly 2018. „Každé ocenění je pro mne symbolem toho, že jsem zvolila správnou profesi a že má moje úsilí smysl. Zároveň je však i jakousi motivací pro to, aby člověk nezaspal dobu a dál se snažil posouvat hranice svých schopností. Cena rektorky navíc uzavírá kapitolu mého vysokoškolského studia, a o to větší radost a inspiraci mi přináší do další životní etapy.“

Cena pro vynikající studenty doktorského studia:

Vladislav Strmiska, Chemie AF: Vladislav Strmiska se v rámci svého doktorského studia věnuje problematice metabolismu aminokyseliny sarkosin. Strmiska získal rovněž půlroční stáž na Dana-Farber Cancer Institute, Harvard Medical School, patřícímu k jednomu z pěti nejprestižnějších pracovišť svého oboru na světě. „Těší mě, že se o nás v laboratoři ví a že je naše práce doceněná. Říkám my, protože jsem součástí týmu, se kterým se doplňujeme, a děláme myslím dobrou práci.“

Cena za mimořádné výsledky ve vzdělávací činnosti:

Zdeněk Žalud, Ústav agrosystémů a bioklimatologie AF: Zdeněk Žalud se dlouhodobě zabývá problematikou dopadů změny a variability klimatu na polní plodiny, včetně dopadů zemědělského sucha na agrosystémy, a rovněž adaptačními opatřeními na změny klimatu. „Ocenění si nesmírně vážím a s pokorou a vděčností jsem ho přijal, ale

faktickou odměnou jsou dlouhodobé reakce studentů a absolventů. Skutečnou inspirací pro další práci jsou právě jejich odezvy. Mám radost, že ty vedou studenty k zamyšlení o naší krajině, zemědělství, lesnictví či zahradnictví.“

Cena za významný sportovní výkon:

Pavlína Poláčková, Chemie a technologie potravin AF: Pavlína Poláčková zaznamenala řadu sportovních úspěchů v triatlonu, přičemž k nejvýznamnějším patří 1. místo v kategorii U23 a 2. místo v kategorii Elite (celkově na 3. místě) na Mistrovství České republiky v olympijském triatlonu 2018. „Ocenění pro mě bylo velkou ctí a samozřejmě i závazek pro další práci. Každý občas prochází nějakou krizí a přemýšlí, jestli jeho snaha má smysl. Tato cena mi dala zpětnou vazbu a určité velkou motivaci do budoucna.“

Cena za významný příspěvek k rozvoji občanské společnosti:

Sylvie Formánková, Ústav managementu a Ústav informatiky PEF: Sylvie Formánková se dlouhodobě podílí na rozvoji občanské společnosti každoročním pořádáním dobročinných akcí. Zasloužila se o vybudování Centra pro společenskou odpovědnost a udržitelnost na Mendelově univerzitě v Brně. „Vždy, když je člověk za svůj výkon pochválen nebo dokonce oceněn, je to pro něj velkou motivací v této činnosti pokračovat, a současně je to i určitým závazkem. Já toto ocenění vnímám jako symbolickou „zelenou“ pro rozvoj společenské odpovědnosti a udržitelnosti na naší univerzitě. Aby se organizace mohla v této oblasti i nadále zlepšovat, je k tomu totiž vždy zapotřebí souhlas a sdílení těchto hodnot vrcholovým managementem.“

OCENĚNĚMU POMOHLA STÁŽ NA HARVARDU

Mezi laureáty letošní Ceny rektorky MENDELU patří i mladý vědec Vladislav Strmiska, který se v doktorském studiu zabývá metabolismem aminokyseliny sarkosin. Má za sebou už řadu úspěchů a jako svůj budoucí vědecký cíl vidí prolomení rezistence nádorových buněk vůči už používaným léčivům.

TEXT: Petra Hanzlová
FOTO: AVC

Máte čerstvě za sebou půlroční stáž na Dana-Farber Cancer Institute na Harvard Medical School, která patří mezi špičková pracoviště vašeho oboru na světě. Jak vás to profesně posunulo?

Myslím, že stáž pro mě byla pracovní výhybkou, a to v několika ohledech. Nahlédl jsem do směru výzkumu, který je mi bližší, a na jehož úrovni bych chtěl pracovat dál. Změnil se mi pracovní „mindset“ a nad experimenty teď přemýšlím trochu jinak. A taky jsem si zvykl dělat všechno sám. Samozřejmě jsem měl možnost naučit se nebo alespoň vyzkoušet pro mě nové metody, které postupně budu aplikovat i ve výzkumu tady na MENDELU, ale o tom to primárně není. Metody se můžete naučit z publikací, je to ale jako s kuchařkou. Máte jasné dané poměry, suroviny a postupy přípravy. Nikdy to jídlo ale neuvaříte tak dobře, jako kuchař, který rozumí surovinám a má jasnou představu o hotovém jídle. Takže řekněme, že jsem se učil od nejlepších kuchařů a pracoval s nejlepšími surovinami.

Dá se porovnávat výzkumné prostředí na Harvard Medical School s podmínkami v České republice? Českou republiku a Harvard můžeme porovnávat, ale srovnávali bychom podle mě dvě rozdílné disciplíny. Českou vědu trápí z velké části asi stejné problémy jako vekou část Evropy. Tedy čas a čas jsou peníze. Věda se tu dělá rychle, tím nemyslím nekvalitně, ale jste nuceni publikovat dříve data. Jste totiž závislí na podmínkách grantu, který váš projekt drží při životě. Můžete pracovat roky na výzkumu něčeho velkého, ale pravděpodobně budete mít více výstupů než jeden pořádný, takže prodáváte strouhanku a ne rohlík.

Na Harvardu vědci takový tlak nezažívají?

Na Harvardu, přesněji na DFCI je situace o dost jiná. To je dáno finanční stabilitou a příjmy nemocnice, které tvoří čtyři základní zdroje - pojištění, národní granty, nadnárodní granty a soukromí donátoři. To vám, jako vědci, vytvoří podmínky, ve kterých máte čas udělat vše pro to, abyste svoji práci dostal do nejprestižnějších časopisů. Moje kolegyně na Harvardu pracuje už devět let na jednom projektu, další kolega šest. Bez jakéhokoli dosavadního výstupu. Zkrátka se celý čas soustředí na jednu věc. To je dělá odborníky v konkrétní věci a mají současně čas spolupracovat s dalšími

vědci, kteří jejich výzkum postrčí dál, když metodicky sami už nestačí. Na konci tedy prodávají křupavý rohlík, ještě vlažný, lehce posypaný solí a mákem. V tom samozřejmě hodně pomáhá jméno univerzity a zeměpisná poloha. Harvard a DFCI se nachází v Bostonu, stejně jako MIT, které má stejně tak silné biologické laboratoře.

Máte profesní cíl, kterého byste jednou chtěl dosáhnout?

Mám, dokonce několik cílů. Ten vědecký je postavený na bázi prolomení rezistence nádorových buněk vůči už používaným léčivům. Mám za to, že modifikací už existujících a fungujících léčiv bychom mohli zvýšit jejich biologický dopad u konkrétního pacienta s výrazně nižším, ideálně žádným, vedlejším efektem. Záměrně se nezmiňuji, o jaký typ nádorů bych chtěl usilovat, protože každý by si zasloužil mít možnost takovéto léčby.

Co pro vás znamená, že jste se stal laureátem Ceny rektorky Mendelovy univerzity v Brně?

Je to pro mě vyznamenání za moji práci, kterou se snažím dělat nejlépe, jak umím. Těší mě taky, že se o nás v laboratoři ví a že je naše práce doceněná. Říkám my, protože jsem součástí týmu, se kterým se doplňujeme, a děláme myslím dobrou práci.

27th ERASMUS FORESTRY NETWORK MEETING

Na začátku října se na Lesnické a dřevařské fakultě konalo mezinárodní setkání partnerských institucí zaměřených na lesnictví v rámci sítě Erasmus Forestry Network. Zúčastnilo se jej 26 zástupců z 15 zemí Evropy, což byla u této putovní akce účast historicky nejpočetnější. Smyslem každoročního setkávání univerzit, je vzájemné předávání si informací a novinek, zlepšování spolupráce a řešení problémů spjatých s mobilitami. U příležitosti oslav 100 LET MENDELU byla udělena čestná ocenění za dlouhodobou spolupráci a přínos v rámci mobilit a vědy.

AUTOR: Jana Kuncová
FOTO: David Sís

Dvoudenní setkání, které se konalo v prostorách LDF, zámku Křtiny a na školním lesním podniku, zahájily prezentace zástupců 21 institucí z 15 zemí Evropy v čele s předsedou Johnem Christisonem z Inverness College (UHI, Skotsko) a pořadatelkou, prodělkankou pro internacionalizaci Valerií Vranovou. Do programu se aktivně zapojili i studenti, kteří představili Spolek posluchačů LDF MENDELU i svou vědecko-výzkumnou činnost. V rámci programu měli studenti i zaměstnanci možnost zapojit se do diskuze se všemi zástupci partnerských institucí nebo navštívit odborné přednášky. První den zakončil na zámku Křtiny koncert v podání Cimbálové muziky Kvapilka Brno. Následně byly předány z rukou děkana LDF Libora Jankovského slavnostní ocenění. „Oceněno bylo celkem 12 osobností z Finska, Skotska, Španělska, Francie, Itálie, Turecka a Rakouska, a to za dlouhodobou spolupráci a přínos

v rámci mobilit a vědy“, uvedla prodělkanka LDF Valerie Vranová. Druhý den byl vyhrazen pro exkurzi na lesním podniku Křtiny. V programu, při kterém účastníci obdivovali rozlehlost a rozmanitost lesů ŠLP, nechyběla ani prohlídka lesních ploch s různým managementem hospodaření. Hlavním cílem setkání bylo obnovit a zefektivnit spolupráci Lesnické a dřevařské fakulty MENDELU s partnerskými institucemi, vytvořit nové možnosti pro spolupráci, hledat efektivní způsoby pro mobility studentů a zaměstnanců a v neposlední řadě ocenit dlouhodobě spolupracující partnery. „V závěru setkání byla představena myšlenka společného sázení stromů, kdy zaměstnanci lesnických fakult spřátelených univerzit budou sázet stromy, každá ve své zemi a přece společně“, uzavřela Vranová. Příští 28. setkání se uskuteční v roce 2021 na francouzské Legta Les Barres Forestry School.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

Výstava České zahradní umění

V krásném a ikonickém prostředí Národní kulturní památky Vyšehrad v Praze byla na počátku září tohoto roku za účasti autorů, mnoha odborníků i zájemců z řad veřejnosti otevřena exteriérová výstava České zahradní umění klasicismu a romantismu v kontextu evropského vývoje (1720-1850). Výstava navazuje na obdobnou expozici v minulém roce, která postihla období renesance a baroka a spolu s plánovanou třetí výstavou mapující období 19. a 20. století vytvoří ucelený soubor, prezentující hlavní výsledky pětiletého výzkumu v rámci projektu NAKI II „České zahradní umění a krajinářská architektura v kontextu evropského vývoje“, který je řešen na Ústavu zahradní a krajinářské architektury ZF MENDELU. Hlavním cílem všech tří výstav je vzbudit zájem o zahradní umění a krajinářskou architekturu v obecné rovině, stejně jako upozornit na leckdy jedinečné památky zahradního umění vytvořené minulými generacemi na našem území. Výstava potrvá až do poloviny prosince 2019 a následně se přesune do prostoru parku Špilberk v Brně.

TEXT: Dana Wilhelmová
FOTO: Iveta Kopřivová

ODBORNÍCI MAPUJÍ VÝZNAMNÉ PARKY A ZAHRADY Z DOB TOTALITY, VYBRALI 30 NEJLEPŠÍCH

Odborníci se poprvé v historii obsáhle zabývají parky a zahradami, které vznikly na českém území v období nacistické a komunistické totality, tedy mezi léty 1939–1989. Cílem pětiletého projektu je posoudit dochovaná díla, ověřit zda jsou dostatečně chráněna a vytvořit soubor nástrojů péče o tuto specifickou součást národního kulturního dědictví.

TEXT: Filip Vrána

FOTO: Archiv MENDELU

Projekt potrvá do konce roku 2022 a Ministerstvo kultury ho podpořilo částkou 20 milionů korun. Vědci ze Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně spolu s Výzkumným ústavem geodetickým, topografickým a kartografickým už vybrali 30 nejhodnotnějších míst, kterými se budou dál zabývat. Je mezi nimi například Botanická zahrada a arboretum Mendelovy univerzity v Brně, krajinářská úprava pietního území v Lidicích, parkové úpravy okolí někdejšího Stalina pomníku v Praze a další místa.

Odborníci se už v minulosti zabývali zahradnickou tvorbou za první Československé republiky, která znamenala pomyslný vrchol. „Po únoru 1948 se tvorba předchozího období stala předmětem kritiky. Bylo na ni nahlíženo jako na buržoazní a kapitalistický symbol. Docházelo navíc k postupnému zániku všech

původních podnikatelských a tvůrčích subjektů,“ uvedl Roman Zámečnick ze Zahradnické fakulty MENDELU, který je jedním z garantů projektu.

Podle něj se dosud nikdo obsáhle nezabýval tím, co v oboru vzniklo za totality. Nedostatek informací o zahradně-architektonické tvorbě celé druhé poloviny 20. století tak mnohdy vede k nenahraditelným ztrátám. Odborníci musí nyní zpracovat například osobní archivy konkrétních zahradních architektů. „Cílem projektu je shromáždit a často zachránit dostupné zdroje informací, kriticky je vyhodnotit a zpřístupnit je pro jejich další využití,“ uvedl Zámečnick, který spolu s kolegy zahradně-architektonickou tvorbu vnímá včetně přesahu do oblasti oborového výzkumu, školství, šlechtění a školkařství. Součástí oborové scény byla rovněž řada profesních organizací, jejichž činnost představuje doposud nevytěžený potenciál s možností jeho využití pro řešení aktuálních témat.

Vědci už mají za sebou prvotní terénní průzkumy zahrad a parků v jednotlivých krajích. Na základě doporučení regionálních znalců z řad památkářů, historiků, pamětníků, či na základě rešerší současné a dobové literatury prostudovali 300 míst. Z nich pak vybrali třicítku těch nejzásadnějších. „Při výběru objektů se přihlíželo zejména k zachovalosti historické kompozice zahrady. Vybraná místa by měla svým aktuálním stavem, dobou vzniku a charakterem zahradní úpravy co nejlépe prezentovat zahradně-architektonickou tvorbu sledovaného období v ČR,“ uvedl Zámečnick. Další faktorem výběru byla například osobnost tvůrce, kontext vzniku, možnost spolupráce se současným majitelem a další.

Tímto způsobem se kromě již zmíněných do výběru dostala například zahrada nemocnice T.G.M v Hodoníně, která je dílem významné osobnosti zahradně-architektonické tvorby 2. poloviny 20. století Bohdana Wagnera, spoluzakladatele dnešní Zahradnické fakulty MENDELU se sídlem v Lednici. Zahrada je v rámci ČR zajímavým a ojedinelé zachovaným příkladem rané fáze tvorby období socialismu (50. léta 20. století). Zahradní úprava v sobě propojuje projevy Prvorepublikové zahradní tvorby (pravidelná, parterová úprava) s nově nastupujícím přístupem k řešení zahradních úprav v obdobných objektech (zjednodušená krajinářská úprava). Areál má výrazně zachovalou historickou kompozici, proto je vhodným příkladem pro další podrobné zkoumání, a to jak na úrovni analýzy archiválií, tak na úrovni studia kompozice na místě. „Zásadní je také to, že se k této zahradě zachovala komplexní plánová dokumentace z roku 1952,“ dodal Zámečnick s tím, že řada zahrad v druhé polovině 20. století byla budována v izolaci od mezinárodního dění. Přesto v té době vznikala nadčasová díla, jako je Botanická zahrada a arboretum MENDELU v Brně architekta Ivana Otruby. „Toto dílo se dodnes řadí k nejlepším svého druhu nejen u nás, ale i ve světě,“ dodal Zámečnick a zmínil dále například park Přátelství v Praze nebo park Střed v Mostě.

Nádvoří a okolí stanice metra Malostranská

Hlavní město Praha / Praha 1–Malá Strana / Valdštejnská

Trojská zámecká zahrada

Hlavní město Praha / Praha–Troja / U trojského zámku 1/4

Park Přátelství

Hlavní město Praha / Praha 9–Prosek / Vysočanská, Jablonecká

Františkánská zahrada

Hlavní město Praha / Praha–Nové Město / Vodičkova

Parkové úpravy okolí někdejšího Stalina pomníku

Hlavní město Praha / Praha–Letná / Letenské sady

Centrální park Praha–Jižní Město

Hlavní město Praha / Praha 11–Chodov

Pietní území Lidice Středočeský / Lidice

Středočeský / Průhonice / Za dálnicí 146

Dendrologická zahrada v Průhonicích

Středočeský / Průhonice / Za dálnicí 146

Lázeňský areál Poděbrady

Středočeský / Poděbrady / Pionýrů

Park Střed v Mostě

Ústecký / Most / třída Budovatelů

Centrální park Ústí nad Labem, Severní Terasa (park Laguna)

Ústecký / Ústí nad Labem / Pod parkem

Havlíčkovo náměstí s kulturním domem

Ústecký / Žatec / Havlíčkovo náměstí

Sady Československé armády

Ústecký / Chomutov / Sady Československé armády

Centrum města Mariánské Lázně

Karlovarský / Mariánské Lázně

Chvojkovy sady

Plzeňský / Plzeň / Chvojkovy sady

Lázeňský park v Třeboni (Léčebný dům Aurora)

Jihočeský / Třeboň / Lázeňská 1001

Zahrada zámku Kratochvíle u Netolic

Jihočeský / Netolice / Petrův Dvůr 9

Park Stromovka

Jihočeský / České Budějovice

Botanická zahrada a arboretum Mendelovy univerzity v Brně

Jihomoravský / Brno / Třída Generála Píky 584 / 1

Nemocnice T. G. Masaryka Jihomoravský / Hodonín /

Purkyňova 2731 / 11

Pomník Rudé armády

Jihomoravský / Brno / Moravské náměstí

Zahrada zámku Bučovice Jihomoravský / Bučovice / Zámek 1

Brno – Sídliště Lesná

Jihomoravský / Brno / Okružní

Květná zahrada v Kroměříži Zlínský / Kroměříž / Generála

Svobody

Lázně Karlova studánka Moravskoslezský / Karlova Studánka

Moravskoslezský / Ostrava / Těšínská

Sady 1. Máje

Olomoucký / Šumperk / Sady 1. máje

Úpravy v okolí Priessnitzova sanatoria, Lázně Jeseník

Olomoucký / Jeseník / Priessnitzova

Výstaviště Flora Olomouc a botanická zahrada

Olomoucký / Olomouc / Vídeňská třída

Pietní území Ležáky (památník obětem nacismu)

Pardubický / Ležáky

UNIVERZITA ADOPTOVALA HROB SVÉHO PRVNÍHO REKTORA

Mendelova univerzita v Brně adoptovala hrob svého prvního rektora Františka Bubáka. Smluvně se zavázala, že se o hrob, který byl dlouhodobě v adopci, bude starat minimálně deset let. Profesor František Bubák byl mezinárodně uznávaných mykologem. Ve funkci rektora někdejší Vysoké školy zemědělské v Brně působil od jejího založení do roku 1920, zemřel o pět let později v Praze. Hrob má na Vinohradském hřbitově stejně jako například bývalý prezident Václav Havel nebo autor „Broučků“ Jan Karafiát.

TEXT: Filip Vrána
FOTO: Archiv

„Nesmírně mě těší, že Mendelova univerzita v Brně je jedním z dalších adopčních nájemců, díky nimž se podařilo zachránit další z více jak 360 doposud do projektu zařazených hrobů. Od roku 2013, kdy Projekt adopce významných hrobů vznikl, se tímto způsobem podařilo zachránit a následně opravit náhrobky více jak 200 osobností našeho života,“ uvedla Oldřiška Dvořáčková, tisková mluvčí Správy pražských hřbitovů a koordinátorka Projektu adopce významných hrobů.

Mendelova univerzita v Brně slaví v letošním roce sto let od svého založení. „V rámci tohoto významného výročí jsme hledali potomky našeho prvního rektora. Obrátili jsme se mimo jiné na rodnou obec, kterou je Rovensko pod Troskami a také na správu pražských hřbitovů ve snaze potomky prvního rektora kontaktovat. Když jsme zjistili, že nikdo z příbuzných o hrob profesora Bubáka nepečuje a je volný k adopci, bylo už rozhodnutí jednoduché,“ uvedl tiskový mluvčí Mendelovy univerzity v Brně Filip Vrána.

Na 29 hřbitovech, které má pod sebou Správa pražských hřbitovů, se nachází čtvrt milionu hrobů, z nichž je zhruba 70.000 bez platné nájemní smlouvy. Cílem projektu adopce je nejen zabránit mizení hrobů osobností, které nemají platné nájemní smlouvy, ale především zajistit prostřednictvím adopčních nájemců péči o náhrobky,

— Bubákův hrob v Praze na Vinohradech —

které se dlouhá léta neudržovaly a hrozí jim až nevratné poškození. „Do projektu jsou zařazovány hroby významných osobností nebo architektonická díla, ale také hroby obyčejných, někomu však přesto blízkých lidí, u nichž někdo projeví zájem pečovat o ně bez toho, aby mohl do hrobového místa pohřbívat,“ doplnila Dvořáčková.

Mendelova univerzita v Brně se zavázala pečovat o hrob svého prvního rektora dlouhodobě. V plánu je například zlatení písma.

Profesor Bubák patří k zakladatelům Vysoké školy zemědělské v Brně. Nastavil procesy řízení školy a úřední procedury. Spolurozhodoval o rozdělování subvencí, umístění ústavů, budování stolic jednotlivých oborů, výběru kandidátů na místa učitelů a dalšího personálu školy. Zahájil jednání o výběru pozemků pro školní novostavbu i pro zajištění školních statků a botanické zahrady.

Ph. Dr. FRANTIŠEK BUBÁK, řádný profesor fytopathologie na české pražské polytechnice, zemřel dne 19. září 1925 ve věku 50 let. Byl rovenský rodák od Turnova a pracoval zejména v oboru hub a rostlinných chorob. Stěžejním dílem jeho je velký vědecký spis o českých houbách. Prof. dr. Bubák byl dříve profesorem tábořské akademie.

— Nekrology profesora Bubáka —

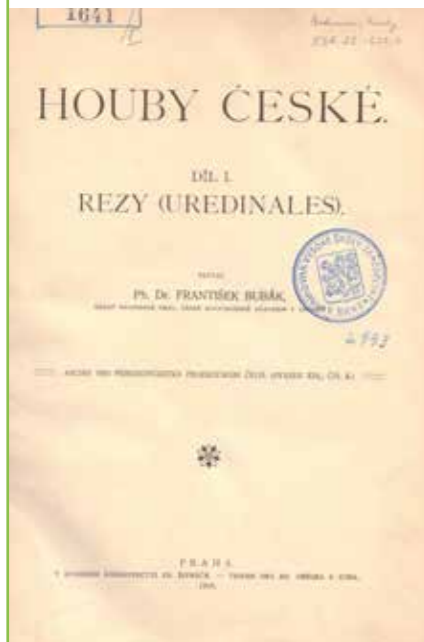
František Bubák se narodil 22. července 1866 v Rovensku pod Troskami. Studoval gymnázium v Jičíně, Praze a Příbrami. Poté si vybral přírodní vědy na Filozofické fakultě dnešní Univerzity Karlovy, aby následně absolvoval s titulem doktora filosofie. V letech 1890-1895 byl asistentem L. Čelakovského v botanickém oddělení Českého muzea. Učil ale také na několika školách, například na reálce v Karlíně nebo v Zábřehu na Moravě. Studium mikroskopických hub jej přivedlo po dosažení doktorátu do výzkumného ústavu zemědělské rady v Praze, kde se věnoval mykologii a fytopatologii. Na české technice v Praze, kde byl asistentem prof. J. Stoklasy, v roce 1902 habilitoval a po odchodu prof. Sitenského do Prahy se stal o rok později profesorem Botaniky na hospodářské akademii v Táboře, kde řídil jednu z největších botanických zahrad v monarchii, kterou pojal jako vzorovou. Bubák podnikal i vědecké cesty do zahraničí, například do Černé Hory, Bulharska a Uher. Jezdil i po botanických zahradách a vědeckých ústavech do Německa, Rakouska, Dánska a Švédska. Na kontě měl přes 150 vědeckých prací zveřejněných nejen v Evropě ale i USA. Bubák se zabýval například pokusy s „choroboplodnými houbami“, nemocemi cukrové řepy, kukuřice, hnílobou hrušek nebo zasycháním jehlic u jedle.

Jeho hlavní prací jsou České houby. Realizovat stihl jen dva díly „Rezi“ a Sněti ač mělo být toto dílo původně pětidílné. K úvodnímu svazku v roce 1906 Bubák napsal: „Dlouhá a dlouhá léta – téměř půl století – leželo studium mykologické u nás ladem, nebylo nikoho, kdo by se byl odhodlal alespoň některou partii vědecky propracovati. Příčin úkazu toho bylo a jest stále ještě několik. Ujímal se práce té lidé, kteří neměli dostatek průpravného vzdělání botanického, krátce dilletanti, kteří to nepřivedli dále než na nějakou kompilační práci obyčejně špatně určených druhů.“ Bubák spolupracoval s řadou vědců i nadšenců, například s Josefem E. Kabátem, ředitelem cukrovaru ve Velvarech, kterého jmenuje jako „neúnavného mykologa“. Po převratu v roce 1919 byl jmenován řádným profesorem soustavné botaniky a fytopatologie na Vysoké škole zemědělské v Brně a současně jejím prvním rektorem. V Brně musel řešit zejména všechny nezbytné otázky související s rozjezdem nové školy, jejím materiálním zázemím a otázkou školní budovy apod. Působil zde jeden školní rok, což bylo v té době obvyklé.

V roce 1920 se Bubák úspěšně uchází o nově zřízený post řádného profesora všeobecné a speciální fytopatologie na ČVUT v Praze, kde porazil tři protikandidáty. Odborná komise včetně profesora J. Stoklasy, který ve své době patřil k nejvýznamnějším českým agroroděncům, Bubáka hodnotila jako badatele, který „nikdy nezapomíná na praktický význam své vědy.“ Už tehdy byl považován za jednoho z nejlepších světových mykologů, kterému kolegové posílali vzorky ze všech koutů zeměkoule. Jeho České houby byly navíc nepostradatelnou příručkou pro každého, kdo se zabýval parazitickými chorobami rostlin. Bubák se oproti svým konkurentům honosil největším počtem vědeckých prací, které vzbudily „živý ohlas v nejšířší cizině“. Komise navíc přihlédla k jeho praxi organizátora fytopatologických stanic, vědce „světového jména, muže ryzí, čisté povahy“ a znamenitého učitele. Bubák byl na ČVUT jmenován profesorem dekretem ze dne 15. října 1920. Doporučení komise bylo jednohlasné. Do Prahy první rektor VŠZ přichází ale už s podlomeným zdravím. V jeho těle se rozvíjel zhoubný nádor, kterému Bubák vzdoroval s „houževnatostí a optimismem“. Už v roce 1922 ale psal z Tábora, kde bydlel, že nemůže kvůli nemoci jezdit do Prahy ke zkouškám. Bubák zemřel 19. září 1925 v 11:00 hodin dopoledne v podolském sanatoriu. Podle dobových nekrologů „odešel z českého vědeckého života výrazný typ učenice širokého rozhledu a jména světového. Práce, již po sobě zanechal, zajistila mu nesmrtelnost.“

V této souvislosti není bez zajímavosti, že po prof. Bubákovi bylo popsáno několik nových druhů hub. „Z druhů, které jsou dnes odbornou veřejností uznávány, je třeba uvést *Phialophora bubakii* (Laxa) Schol-Schwarz. Tento druh byl původně izolován z margarínu, ale vyskytuje se hlavně jako endofyt v živých dřevinách nebo v lesní půdě. Dalším druhem popsáným na počest profesora Bubáka je patogen rostlin *Mycosphaerella bubakii* Aptroot,“ uvedl mykolog Michal Tomšovský z Ústavu ochrany lesů a myslivosti LDF MENDELU.

V této souvislosti není bez zajímavosti, že po prof. Bubákovi bylo popsáno několik nových druhů hub. „Z druhů, které jsou dnes odbornou veřejností uznávány, je třeba uvést *Phialophora bubakii* (Laxa) Schol-Schwarz. Tento druh byl původně izolován z margarínu, ale vyskytuje se hlavně jako endofyt v živých dřevinách nebo v lesní půdě. Dalším druhem popsáným na počest profesora Bubáka je patogen rostlin *Mycosphaerella bubakii* Aptroot,“ uvedl mykolog Michal Tomšovský z Ústavu ochrany lesů a myslivosti LDF MENDELU.

— Ukázky z práce „Houby české“ —

ROVENSKO A ROD BUBÁKŮ

Přestože byl František Bubák ve své době světově proslulým vědcem, ve své rodné obci, kterou je Rovensko pod Troskami je dnes prakticky neznámý. Potvrzuje to i jeden z jeho vzdálených příbuzných Vladimír Kafka, který po svém slavném předku zdědil pedagogické nadání – je učitelem na turnovském gymnáziu. Kafka ve svém volném čase zpracoval genealogii rodiny Bubáků.

V archívích pramenech se toto příjmení v Rovensku vyskytuje už ve 30. letech 17. století, kdy zde Arnošt Bubák zastával funkci primase. „Berní rula z roku 1654 uvádí v Rovensku Bubáka Arnošta, Mikoláše, Adama a Václava. Se jménem Bubák jsem se setkal v této době i v blízkém okolí a mám za to, že všichni mají v otcovské linii společného předka. Prokázat to je asi věc nemožná, matřiky z té doby nejsou,“ říká Kafka. Bubáci byli podle něj řemeslníci, nejčastěji klempíři, ale též kožešníci, kloboučníci, barvíři, řezníci.

Sám Kafka učil na turnovském gymnáziu matematiku a fyziku, nyní při

důchodu už jen fyziku. O genealogii poprvé projevil zájem před padesáti lety, po úmrtí dědečka, když v jeho pozůstalosti našel křestní listy předků. „Jednalo se však tehdy o předky z otcovy strany. Zájem jsem oživil v roce 2004, když jsem na internetu našel programy pro tvorbu rodokmenů. Bez nich si správu tak velkého objemu dat neumím představit. Začal jsem se genealogií zabývat intenzivněji a objíždět archivy. V současné době je většina matrik i značné množství pozemkových knih digitalizována, tak je bádání pohodlnější,“ uvedl Kafka. Při tvorbě rodokmenu se snaží dohledat všechny své předky, prioritu má ale otcovská linie. „U dohledaných předků hledám jejich partnery a děti, jen výjimečně další potomky. O spolupráci jsem požádal své příbuzné a na mykologa Františka Bubáka mne upozornil jeden z nich, dnes již zesnulý Miroslav Havelka z Rovenska pod Troskami. S trochou studu se přiznávám, že jsem o něm do té doby neměl povědomí,“ říká Kafka, který je s prvním rektorem Vysoké školy

zemědělské v Brně příbuzný jen vzdáleně. Jeho babička Božena roz. Bubáková se narodila v Rovensku a její děd Vincenc Bubák byl bratrem děda fytopatologa Františka Bubáka. Bubáků je v Rovensku a okolí dodnes značné množství. „Jen moje babička měla sedm bratrů tohoto příjmení,“ říká Kafka, který na gymnáziu některé vzdálené příbuzné učil. Podle něj o kdysi slavném mykologovi není v Rovensku příliš velké povědomí. „Za nejvýznamnějšího žijícího příbuzného Františka Bubáka považuji matematika RNDr. Milana Prágera, CSc., který působil řadu let v matematickém ústavu ČSAV,“ říká Kafka, který má dál k Rovensku vřelý vztah a cítí tam své kořeny, mimo jiné i díky historickým materiálům, které nasbíral. Na domku, který postavil v obci jeho praděd, si vybudoval hvězdárničku s kopulí. „Amatérská astronomie je spolu s genealogií mým velkým koníčkem,“ dodal Kafka.

PŘED KAMEROU POUŽÍVEJTE VĚTY, KTERÝM ROZUMÍ I BABIČKA, RADÍ VĚDCŮM REDAKTORKA ČT

Je tvář České televize, která v poslední době nejčastěji přibližuje lidem u televizních obrazovek práci vědců Mendelovy univerzity v Brně. Martina Čelišová (roz. Tlachová) už referovala například o šlechtění meruněk, pestrosti univerzitních lesů, výzkumu historiků Institutu celoživotního vzdělávání a dalších tématech. V řadě případů v přímém přenosu z univerzitních prostor. O tom, co ji na této práci baví, jsme si povídali v následujícím rozhovoru.

TEXT: Filip Vrána
FOTO: Archiv Martiny Čelišové

Práce vědce s informacemi a novináře je v řadě směrů odlišná. Můžeš ten rozdíl popsat?

Natáčení s vědci je pro mě vždycky výzva. Musím totiž za celkem krátkou dobu vstřebat spoustu informací a pochopit problematiku, které se oni věnují i několik let. Pak si informace sama zpracuji, říkám tomu, že si je „přechroustám“ a pak znovu „vyplivnu ven“, tentokrát ale v mnohem kratší formě, která musí být snesitelná pro diváka. Ten totiž musí pochopit reportáž hned na poprvé, u klasické televize většinou nemá možnost si ji zastavit a pustit znovu, pokud mu něco unikne. Zároveň se mi ale z reportáže nesmí ztratit žádné podstatné informace a nesmím nic překroutit, proto se vědců stále ptám a ptám a ujišťuju se, že jsem všechno pochopila správně a zda se dá jejich výzkum zjednodušit do mnou vymyšlených pár vět. Ve vysílání mám totiž na vysvětlení problematiky často jen kolem dvou minut. Navíc se snažím i o to, aby reportáž diváka bavila, něco nového se dozvěděl a i věda mu nakonec připadla jako zábava.

Mendelova univerzita se v posledním roce více otevřela veřejnosti a její vědci vystupují v médiích stále častěji. V čem jsou právě témata z MENDELU pro novináře atraktivní?

MENDELU řeší témata, které jsou všude kolem nás. Když si vzpomenu jen na svoje natáčení na škole, všechno to byly velmi uchopitelné a hlavně natočitelné věci. Musíme totiž vidět, co vědec zkoumá, a musíme mít možnost to natočit a divákovi ukázat. Proto jsem se zaradovala, když jsem se dozvěděla, že vědci, kteří zkoumají stáří naplavených dřevin na Islandu, si z tohoto ostrova dovezli spoustu kusů dřeva, které nám můžou ukázat. Že když budeme mluvit o šlechtění meruněk, uvidíme starší i mladé stromky a dokonce nám vědec na květech ukáže, jak meruňky rozmnožuje. Nebo když jsme řešili obnovu lesa, vyrazili lesáci do terénu s námi a ukazovali nám konkrétní místa, kde se něco mění. To stejné s jeskyněmi a problémem sucha v Moravském krasu. Nemůžeme o tom natáčet u stolu, musíme prostě

— Při natáčení ve sklenicích botanické zahrady —

vyjet do jeskyně. O výrobě piva nebo univerzitního vína ani nemluví, tyto záběry i natáčení jsou pro nás atraktivní vždycky.

Jak si Česká televize témata vybírá a podle čeho dostávají prostor v hlavních zpravodajských relacích? Platí několik pravidel, které když téma splní, můžeme jej natočit a odvysílat. Nejdůležitější je, že zpráva musí být aktuální a musí se vztahovat k nám jako regionu, protože jsme regionální redakce zaměřená na jižní a východní Moravu. Samozřejmě zdroj musí být spolehlivý, a jak už jsem říkala, téma musí být pro diváka pochopitelné, mělo by mu být blízké, a pokud ne, musí být minimálně zajímavé a mít možný dopad na něj nebo region, ve kterém žije. Za tu dobu, co pracuju v České televizi, se hodně změnilo, a já jsem ráda, že v dnešní době klademe důraz i na pozitivní zprávy,

na které se pěkně kouká a které divákovu oko potěší. Témata z MENDELU splňují většinu toho, co jsem popsala. O čemž svědčí i to, že si vědecká témata často vybírají i editoři hlavní zpravodajské relace Události.

Co je pro novináře podstatné? Je to forma sdělení, příběh nebo zajímavé záběry? Čeho by se naopak měli vědci před kamerami vyvarovat?

Nejlepší je, když má téma všechny vyjmenované vlastnosti! Samozřejmě je pro nás jako pro televizi důležité ukázat, na čem vědec pracuje, natočit si ho v jeho přirozeném prostředí, jak bádá u sebe v laboratoři, ne jak sedí naškrobený v zasedací místnosti. Každý chce před naším příjezdem uklízet! Od toho vždycky všechny odrazuju, protože přirozené prostředí a vědecký nepořádek je pro kameru mnohem lepší než prázdná kancelář a podezřelá čisto. A vědcům často

— S manželem na svatební cestě v Nepálu —

— Momentka z natáčení —

říkám: Mluvte, prosím, tak, jako byste svou práci vysvětloval svojí babičce. Odborné názvy, které neznám já, nebude znát divák-laik už vůbec. A vždycky je pro mě lepší, když svou práci zjednodušeně řekne sám vědec, než když se o zjednodušení pokouším já.

Vedle práce novinářky je jednou z Tvých priorit cestování? Kam jsi se v poslední době podívala a která země Ti nejvíce učarovala?

K mé oblíbené Gruzii, Kyrgyzstánu, Tádžikistánu a Laosu se aktuálně přidal ještě Nepál, kam jsme letos vyrazili s manželem na svatební cestu. Strávili jsme tam v květnu skoro měsíc a vydali jsme se do Himalájí na trek kolem masívu Annapurny, 10. nejvyšší hory světa. Uchvátila nás nádherná příroda i neskutečně milí lidé. Zhruba 170 kilometrový trek totiž vede z džungle plné banánovníků ve výšce kolem 1000 m, přes nádherné lesy

jako na Šumavě, a místy až měsíční krajinu až k ledovci ve výšce 5416 m. I když jsme šli pěšky, připadalo nám, že procházíme skrz celý svět. Mám moc ráda hory a na tomhle treku jsme měli možnost několik dní koukat hned na tři osmitisícovky: kromě Annapurny ještě na Manáslu a Dhaulágirí. Zároveň se mi líbí myšlení a povaha některých asijských národů. A Nepálci mají o své zemi hned několik trefných přísloví a hesel. Kromě toho, že o Nepálu mluví jako o nikdy nekončícím míru a lásce (Never End Peace And Love), říkají, že Nepál nezměníš, ale Nepál změní tebe. A my máme opravdu pocit, že se od té doby víc usmíváme a neřešíme zbytečnosti, které nemůžeme nijak ovlivnit.

Co plánuješ v nejbližší době?

Po 13 letech v České televizi je asi konečně na čase na chvíli zvolnit. Pokud všechno dobře dopadne, tak budeme za pár měsíců už jezdit na hory ve třech.

KONSORCIUM ZA AMAZONII ZAHRNUJE UŽ 19 UNIVERZIT

V konsorciu United for the Development of the Amazon (UNIDA), které vede Mendelova univerzita v Brně, se ustálil počet národních a zahraničních partnerů. Tato unikátní multioborová platforma, která má napomáhat osvětě směřující proti dalšímu odlesnění Amazonie v současné době zahrnuje 19 univerzit, neziskových organizací a soukromých firem z Česka, Peru, Ekvádoru, Kolumbie a Brazílie. Díky rozsahu svých aktivit bylo konsorcium letos Domem zahraniční spolupráce vybráno jako jeden z 6 nejlepších projektů v oblasti internacionalizace.

TEXT: Redakce

FOTO: AVC

„Pokud najdeme ekonomicky atraktivní prostředí, budeme místní obyvatele také učit, jak mohou mít prospěch z komunitního cestovního ruchu,“ uvedl Miroslav Horák z Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií, který konsorcium UNIDA koordinuje. Místní obyvatele však Češi nechtějí kolonizovat nebo jim vnucovat představy o tom, jak je jejich regiony potřeba dále rozvíjet. „Chceme společně s místními vytvářet modely udržitelného rozvoje, které lidem umožní v Amazonii dál fungovat bez negativních dopadů na životní prostředí,“

upřesnil Horák. Zázemí pro tuto činnost v současné době vzniká v Ekvádoru pod záštitou členské neziskové organizace Bosque Medicinal, která spolupracuje s iniciátorem konsorcia, Forest.ink z. s.

Na místě už funguje stanice místního rozvoje, kterou odborníci navštívili na přelomu září a října tohoto roku. „Za podpory kolegů z Universidad del Azuay jsme se setkali s představiteli shuarského etnika, pořádali výuku o turismu na tamní univerzitě a vedli diskusi nad dalším směřováním našich

aktivit s místní samosprávou,“ sdělila Athena Alchazidu z Ústavu románských jazyků a literatur Filozofické fakulty Masarykovy univerzity.

Úsilí členů konsorcia se však v současné době upíná především ke zpracování společné publikace a přípravě projektových žádostí. Ty se budou týkat zalesňování lokalit vybraných místními experty, katalogizace biodiverzity v ekvádorské lokalitě El Paraíso se zaměřením na výskyt endemitů nebo nahrávání dokumentárního filmu. Hlavně se ale budou zabývat přenosem znalostí o udržitelném rozvoji napříč kontinenty a sociální inkluzí domorodých obyvatel, kteří mají obvykle ztížený přístup ke vzdělání.

Letošní úsilí vyvrcholilo prezentací konsorcia v rámci Týdne pro Amazonii konaném od 14. do 18. 10. 2019 pod záštitou Velvyslanectví Peru v České republice. Pětidenní program zahrnoval setkání reprezentantů UNIDA, přehlídku krátkometrážních peruánských filmů, dvě putovní výstavy (Živá Amazonie a Macuya), workshopy pro veřejnost a přednáškový den na FRRMS MENDELU a FF MU byl zakončen dvánáctým ročníkem oblíbené studentské konference América Latina Hoy, která má od loňska také svou anglickou sekci. „Cílem celé akce bylo upozornit na problémy spojené s neustálým odlesňováním Amazonie a zviditelnit je, neboť tamní prales – ačkoli je většinově populací destinací značně vzdálenou – poskytuje ekosystémové služby celému lidstvu,“ uvedl Horák.

VÝROBU VÍNA SI ZKUSÍ PŘI VÝUCE NA OSTRO

Staré moravské přísloví praví, že 'Vinohradu netřeba modlitby, ale motyky'. Právě to, že se výroba kvalitního vína neobejde nejen bez odborných znalostí, ale také bez tvrdé práce a zodpovědnosti, je nosnou myšlenkou nového projektu, s nímž přišel vedoucí Ústavu vinohradnictví a vinařství Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně Mojmír Baroň.

TEXT: Jiřina Studenková
FOTO: archiv Richarda Danko

Jeho studenti si nyní nově pod jeho vedením mohou vyrobit vlastní víno, dále pro něj zajistit láhve, etikety a vlastně celý marketing až po finální prodej. To vše sice za výrazně zvýhodněných podmínek a s podporou univerzity, ale za své. Možná je to trošku risk, protože zisk není zaručený, nicméně tím, kdo nejvíce vydělá, bude student. Účast na projektu je dobrovolná. Ať už uspěje či pohoří, získá do další práce s vínem neocenitelné zkušenosti.

„Zodpovědnost je pro práci s vínem naprosto klíčová. V minulosti jsme u některých našich studentů postrádali právě dostatečnou zodpovědnost k vínu, proto jsme se to teď rozhodli změnit a vytvořit pro ně praktickou zkoušku. Pomůžeme jim, poradíme, budeme jejich všestrannými průvodci při procesu výroby vína od práce ve vinohradu až po jeho prodej, ale

— Výrobu vína při výuce, a to za své, si vyzkouší i jeden ze studentů Richard Danko. —

samotná práce je už plně na nich,“ uvedl k jedinečnému projektu docent Baroň.

Určený je pro posluchače třetího ročníku bakalářského oboru vinohradnictví a vinařství. Vytvořili tříčlenné týmy. Od univerzity si mohou zakoupit

ze školních vinohradů hrozny za zvýhodněnou cenu 15 korun za kilogram. Při zpracování zhruba tisíce kilogramů na jednu skupinu to představuje na jednoho investici asi 5000 korun. Vyrobit pak z hroznů lze 650 litrů vína. Při plném nasazení, s využitím rad a s trochou štěstí může každý svůj

vklad až zpětinasobit. Za kvalitní víno, úsilí a chytré nápady bude oceněn i tím, že zvládne zkoušku.

„Navíc si naši studenti budou vína mnohem více vážit. O to nám jde především. Pro zvládnutí zkoušky není důležité, zda skutečně dosáhnou zisku. I chyby jsou důležité, pokud se z nich něco naučí. Především pochopí, že vinařina je o tom, dělat správné operace ve správný okamžik, že práci nelze odložit, protože se mi právě teď nechce. Víno je zodpovědnost. Bez ní nového kvalitního vinaře nevychováme. Studenti navíc pochopí, že nic není zadarmo, a to je prostě život,“ vysvětlil Baroň, který chce do výuky budoucích vinařů dostat více praxe.

Zdůraznil, že s kolegy studenty na holičkách rozhodně nenechá. Posluchači si víno vyrobí přímo na univerzitě, tedy s využitím školního zařízení. Kdykoli budou moci konzultovat každý svůj krok, a to nejen při výrobě vína tak, aby bylo kvalitní, ale i při vytváření marketingového plánu, který by měl zajistit, aby se úspěšně dostalo ke spotřebitelci.

Budoucí vinaři se rozhodně výzev nebojí. Přestože si účastníci projektu sáhnou do vlastních kapes, s vytvořením týmů nebyl problém. V uplynulých dnech se již pustily pilně do práce. V jednom z nich je i slovenský student Richard Danko z Trnavy. Přestože je podle něj velmi žádaná moravská klasika - odrůda Pálava, jeho tým si vyrobí své víno z lednického veltlínu.

„Riziko tu sice jisté máme, ale celkově jde o vynikající nápad. To,

že si vyrobíme svoje vlastní víno, je prostě super,“ uvedl. Se svým týmem má v plánu vyrobit víno především pro mladé lidi. Už nyní má jeho parta domluveno, že část vína by mohla skončit ve vinotěce jako netradiční „studentské víno“. Podle Danko chtějí lidé víno s příběhem. Právě tím, který přitáhne, by mohl být příběh vína vyrobeného budoucími vinaři. Studenti proto část produkce chtějí nabídnout právě i se svými zkušenostmi a zážitky z projektu na degustacích.

Danko se netají tím, že mu jižní Morava učarovala. V budoucnu proto chce být moravským vinařem. Nový projekt mu podle něj pomůže lépe pochopit vše, co je spojeno s moravskými vinařskými tradicemi. Odrůdou, která má podle něj velký potenciál, a které by se chtěl více věnovat, je veltlín. „Bezesperu má početný tým svých fanoušků,“ dodal student s úsměvem.

Velkým finále nebude prodej vyrobeného vína a počítání utržených peněz, aby se zjistilo, jak který tým finančně uspěl. Nebude to ani zápis o úspěšně zvládnuté zkoušce. Bude jím slepá degustace, při níž se všichni účastníci projektu sejdou, aby společně vyhodnotili, který ze studentských týmů byl schopen vyrobit letošní nejkvalitnější víno.

„V budoucnu bychom chtěli výuku ještě více orientovat na praxi. Dosavadní výuka byla dost teoretická. Kvalitní vinař se samozřejmě bez teoretických zkušeností neobejde, ale praktický přístup mu umožní získat ještě na škole velmi cenné zkušenosti, které mu pak pomohou v jeho podnikání či v zaměstnání,“ dodal Baroň.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

Robotický žací stroj v Akademické zahradě

Intenzivní rozvoj pěstitelských technologií a údržbových zásahů se v podmínkách moderního zahradnictví neobejde bez využívání progresivních mechanizačních prostředků. Díky podpoře ze strany vedení Zahradnické fakulty Mendelovy univerzity v Brně byl proto v roce 2019 pořízen robotický žací stroj Husqvarna Automower 535 AWD.

Toto zařízení, provozované v prostoru Akademické zahrady při údržbě okrasného trávníku, spojuje ve své konstrukci vedle standardních prvků navíc také moderní elektronické prvky v kombinaci s komunikačními technologiemi. Při práci se stroj pohybuje v prostoru vymezeném pomocí drátu mělce uloženého pod úrovní terénu. Autonomní navádění stroje minimalizuje riziko poškození trávníku a vymezuje čas pro kompletní ošetření plochy na 3 dny.

Stroj splňuje i přísná bezpečnostní opatření. Jedná se o možnost okamžitého zastavení pracovních orgánů při převrácení, nebo při jeho nadzvednutí z povrchu terénu. Žací stroj lze ovládat a monitorovat dráhu jeho přejezdů prostřednictvím mobilního telefonu nebo tabletu.

Robotický žací stroj je reálným dokladem rozšíření sortimentu ukázkové mechanizace, který lze využít při výuce odborných předmětů s důrazem na jejich konstrukční provedení, servis, údržbu, organizaci a způsob práce.

TEXT: Patrik Burg, Vladimír Mašán
FOTO: AVC

60 LET PROVOZNĚ EKONOMICKÉ FAKULTY

Provozně ekonomická fakulta MENDELU je nejstarší ekonomickou fakultou na Moravě. Založena byla vládním nařízením, které vešlo v platnost 1. září 1959. Vznik Provozně ekonomické fakulty v roce 1959 souvisel s komplexní reorganizací vysokého zemědělského školství v tehdejší ČSR. Také název univerzity se tehdy zkrátil, zmizela z něj zmínka o lesnictví. Z původního názvu Vysoká škola zemědělská a lesnická v Brně se v roce 1959 stala jen Vysoká škola zemědělská v Brně. Dnes je PEFka jednou z pěti fakult Mendelovy univerzity v Brně.

TEXT: Hana Urbánková

PEF MENDELU v číslech

1959

Nařízením vlády byla založena Provozně ekonomická fakulta na Vysoké škole zemědělské (VŠZ).

1960

Nový obor Provoz a ekonomika v zemědělské výrobě byl na PEF vyučován 32 let. V 60. letech začala také výstavba kolejí v Kohoutově ulici. 1967 VŠZ získala výpočetní středisko, které od roku 1968 neslo název Ústav výpočetní techniky. O rok později tu byl nainstalován samočinný počítač ZPA 600.

1980

Provozně ekonomická fakulta získala specializované učebny a novou techniku. Rozšířily se také koleje J. A. Komenského (výstavba bloku D).

1989

Listopadové události roku 1989 přinesly změny ve vedení školy, fakult i jednotlivých kateder. Počítačová učebna Ústavu výpočetní techniky získala k 30. výročí založení fakulty nové osobní počítače.

1990

Přechod ze čtyřletého inženýrského studia na pětileté. Nově bylo zahájeno postgraduální studium doktorských studijních programů (Ph.D.).

1991

Na Provozně ekonomické fakultě se začal vyučovat Manažersko-ekonomický obor.

1994

Na Provozně ekonomické fakultě bylo zřízeno bakalářské studium oboru Ekonomická informatika.

1995

Vysoká škola zemědělská byla přejmenována na Mendelovu zemědělskou a lesnickou univerzitu v Brně (MZLU). V témže roce začalo inženýrské studium Sociálně ekonomického oboru.

1998

V rámci studia Manažersko-ekonomického oboru byla otevřena specializace Evropská studia. Zároveň byla dokončena rekonstrukce budovy E, ve které PEF dříve sídlila (dnes Institut celoživotního vzdělávání Mendelovy univerzity).

2004

Budova Q byla slavnostně dokončena. S její výstavbou se začalo v roce 2002 a o dva roky později se stala novým sídlem Provozně ekonomické fakulty.

2005

PEF získala akreditaci pro nové anglické studijní obory (Public Administration, Business Economics and Management, Economics of Agriculture and Food Industry nebo European Studies in Business and Economics).

2009

Provozně ekonomická fakulta na MZLU v Brně oslavila 50. výročí svého založení. V témže roce si celá MZLU připomenula 90 let od svého založení. Při té příležitosti se uskutečnilo historicky první setkání absolventů PEF. Byla založena i Studentská unie, která začala sdružovat aktivní studenty se zájmem o dění na fakultě.

2010

Mendelova univerzita mění po 15 letech svůj název z MZLU (Mendelova zemědělská a lesnická univerzita) na MENDELU (Mendelova univerzita v Brně). Provozně ekonomická fakulta v tomto roce uspořádala první ročník Business day, kterého se účastnilo 40 zástupců firem a společností, jež navázaly spolupráci s PEF. Na fakultě se pořádalo i první Mendelovo fórum. PEF zároveň poprvé získala ocenění pro nejlepší ekonomickou fakultu na Moravě.

2011

PEF obhájila titul nejlepší „ekonomky“ na Moravě a obhájila ho i v následujících letech 2012 a 2013.

2014

PEF opět získala v hodnocení Hospodářských novin titul nejlepší ekonomická fakulta na Moravě. Zároveň si letos připomenula 55. výročí svého založení.

2019

PEF oslavuje 60. výročí založení, Mendelova univerzita výročí století.

PEF MENDELU se za 60 let svého fungování může pochlubit 20 000 absolventy. Z toho více než polovina z nich dostudovala v posledních 20 letech, kdy se počet absolventů oproti předchozím letům navýšil. Aktuálně školu navštěvuje dalších téměř 3000 studentů.

Úspěšní absolventi Provozně ekonomické fakulty nacházejí uplatnění v oblasti ekonomiky, managementu, obchodu, ve finančním sektoru, veřejné správě nebo jako projektanti informačních systémů. Zatímco průměrný plat absolventa se pohybuje okolo 25 tisíc korun, absolventi PEF nastupují do práce s průměrným platem 35 tisíc korun v oblasti ekonomie nebo až 46 tisíc korun ve sféře IT. Podle průzkumu mezi absolventy nemělo 97 procent z nich problém najít si po škole práci.

Za dobu existence se ve vedení fakulty vystříдалo 12 děkanů, posledním z nich je od února 2018 doc. Ing. Pavel Žufan, Ph.D. Jaké myšlenky ho napadají v souvislosti s výročím PEF MENDELU přinášíme v následujícím rozhovoru.

Funkci děkana PEF MENDELU zastáváte již téměř dva roky. Co podle Vás obnáší funkce děkana fakulty?

Funkce děkana spočívá hlavně – pomíneme-li nutnou administrativu, které rovněž není málo – v komunikaci a koordinaci činností. Zejména komunikace je klíčovým prvkem výkonu funkce a v kombinaci s koordinací, která zejména v aktuálním období spočívá ve snaze vystupovat v souladu s univerzitou jako celkem, to není úplně jednoduché. Na univerzitě probíhá řada žádoucích změn, jejichž tempo je poměrně velké, což vyžaduje také velké nasazení vedení fakulty a všech jejích pracovníků. Na komunikaci tak často nezbývá dostatečný prostor a ne všechny změny se daří dobře komunikovat s pracovníky. Překvapilo Vás něco v této funkci?

Hlavní překvapení spočívalo asi v potřebě kontinuální osobní komunikace zejména s vedoucími ústavů, která musí probíhat ve velké míře i mimo pravidelná měsíční jednání kolegia děkana. I pro vedoucí ústavů je tempo změn rychlé a není snadné se v nových podmínkách dobře zorientovat. Dalo se to asi očekávat, nicméně časové požadavky, které tato komunikace představuje, jsou vyšší, než jsem předpokládal. Baví a naplňuje Vás tato práce?

Určitě – jinak by to ani nemělo smysl. To, že se občas něco podaří, je našťastí velkou odměnou za vynakládané úsilí, no a neúspěchy, které samozřejmě také přicházejí, se tak dají snáze překonat. Jsem nenapravitelným optimistou, takže věřím, že úspěchy budou i nadále převažovat nad neúspěchy, a že se podaří vést fakultu do budoucna dobrým směrem tak, aby mohla i nadále zaujímat čelní místa v různých hodnoceních fakult obdobného zaměření. To ale bude

možné jen tehdy, pokud se na směrování fakulty budou aktivně podílet i její pracovníci.

Kdybyste se mohl podívat zpět v čase, které období pro Vás bylo na PEF MENDELU zásadní?

Pro fakultu byla zcela zásadní volba jejího budoucího zaměření, která byla vynucena změnami po roce 1989. Fakulta zvolila dobrý směr obecného ekonomického zaměření a také díky tomu se mohla dále úspěšně rozvíjet. Pro mě osobně bylo klíčové období let 2000-2003, kdy jsem postupně dokončil doktorské studium, byl jsem jmenován docentem a stal jsem se vedoucím Ústavu managementu. Domníváte se, že fakulta rozvíjí tím správných směrem?

O to se samozřejmě ze všech svých sil snažím – a naštěstí na to nejsem sám. Jsem velmi rád, že se podařilo sestavit tým proděkanů, kteří pracují z mého pohledu velmi dobře a s důrazem na budování dobré pozice nejen fakulty, ale i univerzity jako celku. To беру jako klíčové, protože jsme součástí univerzity a jinak to ani nejde. Z hlediska rozvoje fakulty mám radost z nově připravených studijních programů, které z velké míry reagují na zpětnou vazbu od studentů i od představitelů praxe. Velký prostor vnímám v rozvoji tvůrčí činnosti i v rozvoji naplňování třetí role, zejména v oblasti celoživotního vzdělávání.

Určitě existují věci, kterých se Vám podařilo dosáhnout a na které jste pyšný. Napadá Vás i něco, co byste chtěl za své funkční období ještě zlepšit?

Daří se určitě standardizovat procesy – zejména v oblasti pedagogické činnosti – a daří se též konstruktivně řešit problémy univerzity. Díky oddělení PR fungují skvěle vztahy s firmami, na kterých je však třeba neustále pracovat.

Co je třeba zlepšit, je určitě zejména interní komunikace s pracovníky fakulty, a také činnost klubu absolventů. Dalo by se toho určitě jmenovat více, ale toto považuji za hlavní budoucí směry aktivit, kterým se budeme věnovat – v kombinaci s větší

transparentností odměňování za dobrou pedagogickou činnost.

Jak hodnotíte z pozice děkana PEF rok 2019?

Na hodnocení roku 2019 je brzy, nicméně rok oslav 60. výročí proběhl víceméně jako „standardní“ rok. Vůbec se nepovedla slavnostní vědecká rada fakulty, jejíž konání nebylo relevantně komunikováno mezi interními pracovníky fakulty, naopak se velmi povedly tradiční akce Business Day a Academic Day, úspěšně proběhla tradiční fakulturní konference i „Sraz století“, daří se realizovat zákonné požadavky na průběh administrativy pedagogické činnosti. Zdá se, že i výsledky tvůrčí činnosti by mohly být výrazně lepší, než v roce 2018, takže snad tomu tak skutečně bude.

V letošním roce fakulta slaví 60 let své existence. Co byste jí popřál do dalších let?

Fakultě z celého srdce přeji především akademické občany, kteří budou schopni a ochotni pro fakultu a univerzitu pracovat – kteří pochopí, že budoucnost fakulty i univerzity je v rukou každého z nás, a s tímto pochopením také adekvátním způsobem „naloží“. A v neposlední řadě, přeji všem akademickým spoluobčanům radost v srdci, se kterou najdeme sílu utkávat se úspěšně s přicházejícími výzvami.

Děkuji za rozhovor a přeji další úspěšné působení ve funkci děkana PEF MENDELU.

KTERÉ LÉČIVÉ ROSTLINY UŽÍVAT V ZIMNÍM OBDOBÍ?

Problematika léčivých, aromatických a kořeninových rostlin, především obsah účinných látek, jejich synergismus a identifikace nových látek patří i v poslední době k nejdynamičtějším oblastem výzkumu léčivých rostlin. Na Agronomické fakultě se touto oblastí zabývá Ústavu pěstování, šlechtění rostlin a rostlinolékařství již od roku 1926. Atraktivnost tématu podtrhuje i praxe. Spotřeba léčivých rostlin vzrostla v období 1980 až 2018 na trojnásobek.

TEXT A FOTO: Helena Pluháčková

Léčivou rostlinou rozumíme rostlinu, která má farmakologický účinek a obsahuje látky používané k prevenci či léčení chorob nebo zmírňování jejich průběhu v humánní nebo veterinární medicíně, případně v kosmetickém nebo potravinářském průmyslu. Lze je používat přímo v čerstvém stavu nebo jsou součástí léků a léčiv, kdy se využívá zejména materiálu vhodně konzervovaného sušením. Využití rostlinných metabolitů při léčbě chorob zůstává známou, historicky potvrzenou skutečností. Léčivé rostliny získáváme několika způsoby. Prvním a nejdéle známým způsobem je sběr ve volné přírodě (louky, lesy atd.), nicméně tento

způsob s sebou nese několik úskalí. Ve srovnání se sběrem rostlin cíleně pěstovaných, bývá často sběr rostlin planě rostoucích obtížnější. Rostlina se může nacházet na špatně dostupném místě, výnos sklizně je poněkud nižší, nelze ovlivnit jakost drogy (výběrem osiva, pěstitelských metod, ochrana proti škůdcům apod.), může dojít k záměně s podobnými druhy aj. Sběr nesmí ohrozit zachování druhu v dané lokalitě.

Až 60 % celkové produkce pochází z cíleného pěstování určených druhů, které je téměř výhradně závislé na poptávce odběratelů. Mezi evropské producenty patří především Německo, Holandsko, Belgie, Francie, Anglie, Španělsko, Itálie nebo Polsko a Maďarsko. Co se týče Asie, dominuje Indie a Čína. V Americe hlavně Argentina a Brazílie. Účelové pěstování je často kombinováno se sběrem ve volné přírodě.

Významné druhy pěstovatelé v Česku a vhodné k použití v zimním období jsou například heřmánek, třezalka a třapatka. Rozsah jejich pěstování vzhledem k rostoucí potřebě by si zasluhoval větší pozornost nejen z pěstitelského hlediska, ale i výzkumu.

Heřmánek pravý (Matricaria chamomilla Rauschert)

Heřmánkový květ – Matricaria Flos (čeleď hvězdicovité – Asteraceae)

Drogou, jak se odborně nazývá využívaná část rostliny, jsou usušené květní úbory, které se sbírají krátce po rozvítí, se stopkou delší než 2 cm.

Užití heřmánku je velmi všestranné. Heřmánek má protizánětlivé neboli spasmolitické účinky, ale je to i sedativum, tzn. uklidňující prostředek na psychiku. Dále má antimikrobiální a protibolestivé účinky. Heřmánek má významné antialergické účinky, ale zároveň může na některé jedince fungovat jako alergen, převážně pro pylové alergiky. Využívá se ve formě nálevu, tinktury, extraktu ke koupelím, výplachům, obkladům, mastí k ošetření ran a zánětlivých procesů – zánětů a vřidků v dutině ústní, proti zánětu hltanu, zánětech a spáleninách kůže, ošetřování ran a vředů na kůži.

Třezalka tečkovaná (Hypericum perforatum L.) Třezalková nať (herba Hyperici). (čeleď třezalkovité – Hypericaceae)

Drogou jsou usušené olistěné kvetoucí vrcholky rostlin bez plodů a dřevnatělých částí stonků. Používá se jako protizánětlivý prostředek při nemocech trávicího traktu, také při zánětech ženských orgánů. Především je známa třezalka svými sedativními účinky, na uklidnění a antidepresivními účinky. Avšak má také významné hojivé účinky při zevním použití zejména v olejovém výluhu. Důležité je také upozornění u citlivých osob na fotosenzibilaci, což je zvýšená citlivost na sluneční záření, může se projevit kožní vyrážkou. Vysoké dávky mohou způsobovat průjem a bez konzultace s lékařem by se neměla konzumovat společně s léky na srážlivost krve. Konzumuje se ve formě nálevů, který má červenohnědou barvu a zvláštní trpce kořenitou chuť.

Třapatka nachová (Echinacea purpurea L.) (čeleď hvězdicovité – Asteraceae)

Využívaná část neboli droga je kořen, květ a nať (Echinaceae radix, Echinaceae flos, Echinaceae herba)

Doba sběru - Kořen na podzim, květ a nať v době květu.

Třapatka je víceletá rostlina, která napomáhá podporovat imunitu, takže je dobré její užívání také preventivně. Uvolňuje křeče žlučníku, pomáhá při střevních kolikách, zlepšuje cirkulaci krve. Má protizánětlivé účinky na sliznici trávicího traktu. Zklidňuje centrální nervový systém. Upravuje vegetativní poruchy, pomáhá při migréně, hojí staré rány, proleženiny. Ve směsi působí antirevmaticky, protizánětlivě, především v močových cestách a chorobách ženských orgánů, povzbuzuje kůru nadledvinek. Regeneruje celý organismus. Je využívána při zduření lymfatických uzlin a vytváří bariéru proti virovým nákazám. Z této rostliny jsou využívány všechny části rostlin. Podle vegetační doby buď v čerstvém stavu jako nálev nebo po celý rok sušenou. Lze ji užívat i ve formě tinktur. Pěstování je nenáročné, často se také používá jako okrasná trvalka. Semena se vysévají na jaře, nesnáší zamokření.

HUBERTSKÉ SLAVNOSTI VE KŘTINÁCH

Svatý Hubert, franský biskup žijící v druhé polovině sedmého a počátkem osmého století, je patron lovců a myslivců. K poctě svého patrona pořádají myslivci v období okolo 3. listopadu, kdy má Hubert svátek, Hubertské mše.

TEXT A FOTO: Tomáš Srnský

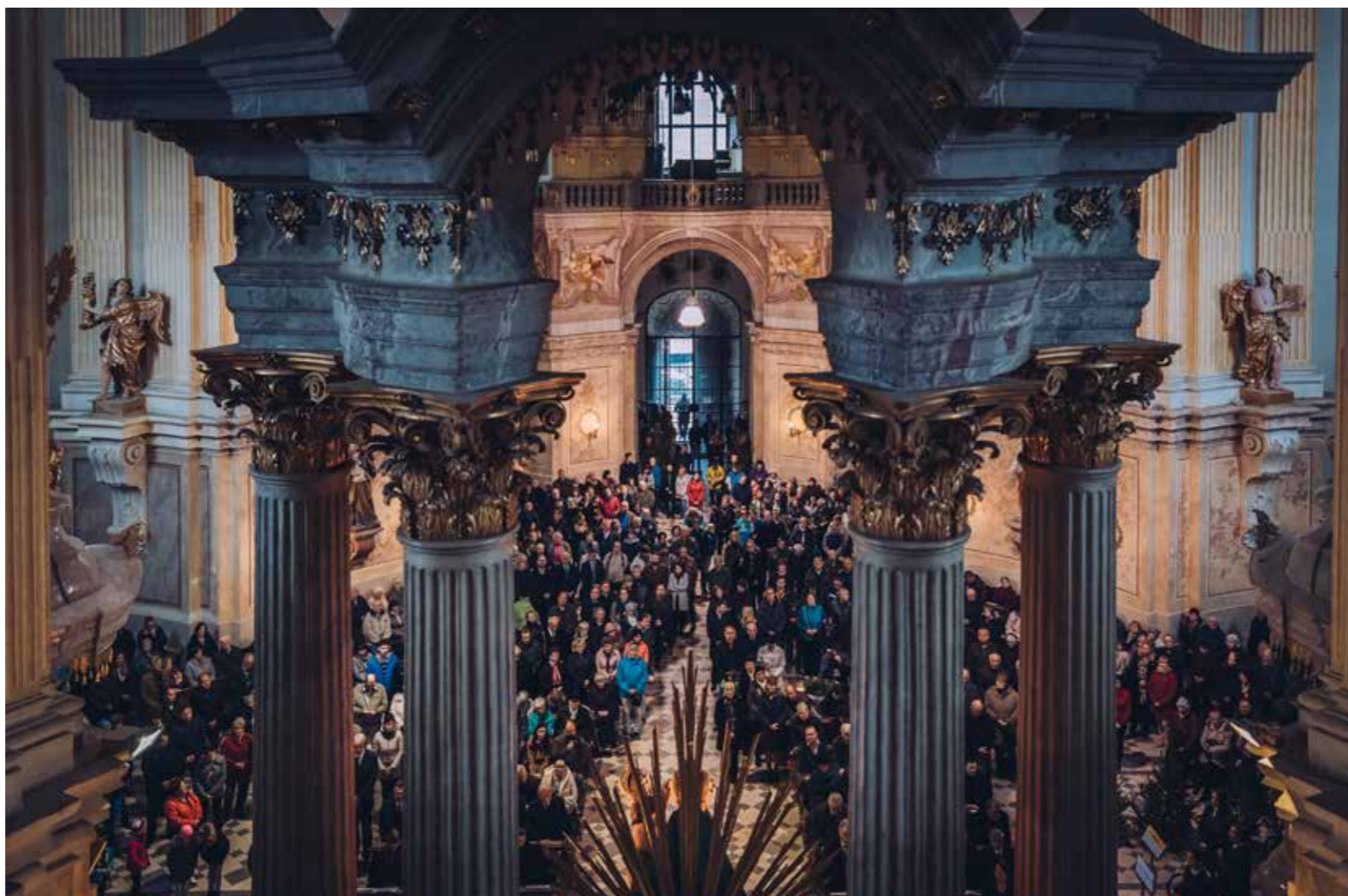
Svatý Hubert, franský biskup žijící v druhé polovině sedmého a počátkem osmého století, je patron lovců a myslivců. K poctě svého patrona pořádají myslivci v období okolo 3. listopadu, kdy má Hubert svátek, Hubertské mše.

Jedním z míst, kde má pořádání těchto mší více než dvacetiletou tradici, jsou Křtiny u Brna s krásným barokním kostelem Jména Panny Marie. V kostele provoněném vůni jehličí sloužil v neděli 3. listopadu Mons. Jan Graubner, arcibiskup olomoucký a metropolita moravský, slavnostní mši za všechny živé a zemřelé lesníky, lovce a myslivce. Slavnostní bohoslužbu doprovázeli trubači Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny Mendelovy univerzity v Brně a mužský pěvecký sbor VOX VINI z Dolních Bojanovic.

Více než čtyři sta návštěvníků Křtin vyslechlo Hubertskou mši B dur autorů Petra Vacka a Josefa Selementa. Další loveckou hudbu, myslivecké signály a fanfáry předvedli trubači v ambitech kostela po ukončení bohoslužby.

Zejména pro malé návštěvníky Křtin bylo atrakcí vidět uloveného jelena nebo sokolníky se svými dravci. Ostatní pak mohli během celého víkendu ochutnat zvěřinové speciality v restauraci Křtinského zámku.

Letošní 21. Hubertské slavnosti pořádali lesníci ze Školního lesního podniku Masarykův les Křtiny nejen k poctě sv. Huberta, ale i jako oslavu ke stému výročí založení Mendelovy univerzity v Brně.

LIDÉ NEJSOU NA KVĚTINY NA TALÍŘI JEŠTĚ ÚPLNĚ ZVYKLÍ, ČASTO ŘÍKAJÍ: „A ŘÍZEK BYSTE NEMĚLA?“

Tereza Muchová je doktorandkou Zahradnického inženýrství. Svůj výzkum zaměřila na „jedlé květy“, u různých rostlin zkoumá obsah prospěšných látek, které mohou mít pozitivní vliv na náš organismus. Přesto, že jsou lidé většinou při konzumaci květů ze začátku opatrní, stávají se květy oblíbenou pochutinou. Vzhledem k jejich benefitům se dá do budoucna očekávat ještě větší narůst jejich popularity.

TEXT: Tereza Novotná
FOTO: archiv Terezy Muchové

Obliba jedlých květů vzrůstá už v průběhu posledních několika let. Podle Terezy je tento trend spjatý s celkovým návratem společnosti k přírodě – k přírodním materiálům, přírodní medicíně, i dávno zapomenutým tradicím. Lidé si začínají i mezi restauracemi vybírat ty, které servírují čerstvé suroviny z přírody nebo z vlastních zahrad a sadů. „Myslím, že právě proto i u nás v České republice začíná být mnoho restaurací, které ve své nabídce právě jedlé květy servírují,“ zhodnotila vědkyně.

Přestože v současnosti používání jedlých květů ještě není zcela běžné, možností jejich zpracování a používání je mnoho. Z květů se dají dělat květinová želé a sirupy, květy se mohou přidávat do marmelád nebo zavařenin, dají se nakládat do oleje, octa nebo soli, kandovat nebo obalovat v cukru. Větší květy, jako například dýně a cukety nebo denivky, se mohou plnit na slano nebo na sladko, a stejně jako květenství bezu, se pak mohou obalovat a smažit. Čerstvé květy nebo jejich části se dají použít do různých pokrmů – přimíchat do příloh, ovocných i zeleninových salátů, nebo prostě jen na pokrm hezky naaranžovat. „Obecně nejpoblábnější je poslední dobou pomocí květů zdobit dorty a zákusky. To však z mého pohledu ve formě poněkud neúčelné, neboť ve většině těchto případů jde vážně jen o ozdobení ‚pro oko‘ – používají se většinou celé květy a květenství, které se před konzumací ze zákusku sundají. Přitom největší možnosti má použití jedlých květů především právě v této sféře,“ zhodnotila propagátorka pečeni s květy. Dorty a zákusky se mohou květy nejen zdobit tak, aby bylo možné je i sníst, ale jejich části nebo maceráty se mohou přidávat přímo do těsta.

Tereza sama má ráda nejen už zmiňované smažené nebo kandované květy, ale úplně nejraději si zdobí jídlo právě květy čerstvými. „Nejen, že to vypadá moc hezky, ale použití čerstvých květů je také nejlepší z hlediska obsahových látek,“ zdůvodňuje jednoduše, v kuchyni ale využívá i květy v upravené

pozitivně nebo negativně ovlivňovat náš zdravotní stav. Jsou to především látky s antioxidační aktivitou - vitamin C nebo fenoly, které mohou v organismu bránit vzniku oxidačního stresu. Z těch nepříznivých jsou to např. dusičnany nebo těžké kovy. „Chci tím hlavně dokázat to, že květy nám nemusí být jen na okrasu, ale mohou pro nás mít mnohem větší význam. Což se mi díky dosavadním výsledkům daří,“ přiznává s potěšením Tereza.

Jestli jsou jedlé květy výživově srovnatelné s ovocem a zeleninou, bude ale otázkou dalšího výzkumu. „Ovocné a zeleninové druhy jsou v tomto směru mnohem více prozkoumané. U květů provádíme stanovení jen několika vybraných obsahových látek. Z výsledků výzkumu mohu však potvrdit, že v obsahu vitamínu C, fenolů, flavonoidů, či antioxidantů jsou květy některých rostlinných druhů srovnatelné, či dokonce vysoce přesahují obsah v plodech ovoce a zeleniny,“ vysvětluje Muchová. Její výzkum však nadále pokračuje a Tereza odhaduje, že v horizontu několika let budou s kolegy schopni zveřejnit celý profil výživových hodnot i u jedlých květů.

Květiny ji zajímaly už na bakalářském stupni studia. „Po skončení bakaláře jsem měnila obor studia a chtěla jsem dělat něco, co by mě vážně bavilo. Něco praktického s trošku hlubším smyslem. Věděla jsem, že to určitě bude souviset s květinářstvím nebo floristikou, protože tímhle směrem mě to táhlo nejvíce,“ popisuje mladá vědkyně. S touto představou oslovila pana Martinka z Ústavu biotechniky zeleně, se kterým vymysleli téma ‚Food design‘. Společně pak oslovili paní Neugebauerovou z Ústavu zelinářství a květinářství, která navrhla hlubší propojení s výzkumem jedlých květů. „Tak se téma nějak postupně zformovalo, a jedlé květy mi už zůstaly připsány,“ ukončuje vyprávění Tereza.

Reakce lidí na jedlé květy se různí. Přestože si už většina lidí z Terezina blízkého okolí na pokrmy z květů zvykla, odezva bývá i méně nadšená. „Párkrát jsem měla možnost pořádat

degustace jedlých květů v jednom vyhlášeném pražském zahradním centru, kde bylo vidět, že lidé nejsou na květiny za talíři ještě úplně zvyklí. Pár z nich dokonce i nařklo z toho, že je chci otrávit,“ popisuje vědkyně. Ne vždy je ale situace obdobně dramatická. Nejčastější reakce bývají: To se dá jíst? A není to jedovaté? Vážně? „A samozřejmě nesmí chybět také častá věta „A řízek byste tam neměla?“, na to už většinou nemám odpověď,“ směje se Tereza. Přiznává ale, že se samozřejmě najdou i tací, kteří jsou z jedlých květů nadšeni. „Potkat někoho takového je pak inspirací do další práce,“ hodnotí pozitivní ohlasy.

Pokud se někdo následně rozhodne zařadit jedlé květy do svého jídelníčku, může se při sběru řídit stejnými pravidly jako u zeleniny nebo ovoce. „Květy by neměly být před konzumací nijak chemicky ošetřené nebo napadené. Nejlepší je sbírat květy na známých lokalitách, které jsou daleko od rušných komunikací a dalších možných zdrojů znečištění,“ vysvětluje Tereza. Úplně nejlepší je sníst květy ještě čerstvé, co nejdříve po utržení. Skladováním už přicházejí o důležité obsahové látky. „Samozřejmě se však dají nějakou dobu skladovat v ledničce, nebo dále zpracovávat. Už jsem zmiňovala kandované květy, květy naložené v cukru, medu, soli, octě nebo oleji. Dají se vyrábět květinová nebo bylinková másla, mohou se sušit nebo zamrazovat do ledových kostek,“ vyjmenovává některé z celé škály možností. V sušené formě jsou nejznámější především do čajových směsí a pro přípravu bylinných výluhů. „Dají se s nimi však také pěkně ozdobit různé sladkosti jako čokolády, domácí sušenky nebo se dají vylisované vložit pod cukrovou polevu perníčků,“ přidává Tereza vlastní tip.

Květenství se dá jíst i ze známých bylinek jako je bazalka, meduňka nebo máta, které je možné jednoduše pěstovat i v domácích podmínkách. „U květů z léčivých, aromatických nebo kořeninových rostlin (do kterých se zmiňované bylinky řadí) se

dá navíc předem předpokládat, že hodnoty funkčních obsahových látek budou vysoké, a navíc budou mít i účinek na náš zdravotní stav,“ hodnotí vědkyně. Je tak možné vytvořit si i jakýsi jídelníček na míru, podle toho, co nás zrovna trápí. Do jídla si můžeme přidávat nejen květy již zmiňovaných bylinek, ale například i květy sedmikrásky, měsíčku, heřmánku, levandule nebo třeba divizny, což jsou velmi známé druhy léčivky. Jako koření se používá například i samotný květ muškátu nebo blizny z květů šafránu.

Slovníček zmíněných rostlin:

begonie (*Begonia semperflorens*)
bez (*Sambucus nigra*)
měsíček (*Calendula officinalis*)
cuketa (*Cucurbita* spp.)
denivka (*Hemerocallis* spp.)
divizna (*Verbascum densiflorum*)
dobromysl (*Origanum vulgare*)
dýně (*Cucurbita* spp.)
fialka (*Viola odorata*)
heřmánek (*Matricaria recutita*)
ibiškovec (*Abelmoschus esculentus*)
kosatec (*Iris* spp.)
levandule (*Lavandula* spp., *Lavandula angustifolia*)
muškát (*Myristica fragrans*)
pažitka (*Allium schoenoprasum*)
růže (*Rosa* spp.)
sedmikráska (*Bellis perennis*)
šafrán (*Crocus sativus*)
šalvěj (*Salvia officinalis*)

NABÍDKA PORADENSKÝCH SLUŽEB NA MENDELU JE SROVNATELNÁ SE ZAHRANIČÍM

Počátkem září se v Poradenském a profesním centru MENDELU setkali kariéroví poradci a poradkyně z celé Evropy, a to v rámci mezinárodní konference Kariérového poradenství pro inkluzivní společnost IAEVG 2019. Konference proběhla v Brně a Bratislavě a účastnilo se jí 500 zástupců ze 49 zemí světa. Cílem konference bylo najít řešení ožehavých otázek kariérového poradenství v nejisté postindustriální 4.0 době, která si vyžaduje dlouhodobě udržitelná řešení a větší flexibilitu a adaptabilitu našich absolventů na velmi proměnlivém pracovním trhu.

TEXT: Tým PPC MENDELU

FOTO: AVC

Na setkání na univerzitě jsme s kolegy z Islandu, Rakouska, Holandska, Švédska, Maďarska a Slovenska sdíleli své zkušenosti s přípravou a organizací poradenských služeb. Při porovnání rozsahu služeb Poradenského a profesního centra MENDELU s nabídkou na zahraničních univerzitách nás velmi potěšilo zjištění, že v malém personálním obsazení dokážeme zajistit velké množství poradenských aktivit.

V minulém akademickém roce našich služeb využilo celkem 1000 studentů, akademických či neakademických pracovníků MENDELU. Podpořili jsme 64 studentů se specifickými potřebami, poskytli jsme 376 hodin individuálního psychologického poradenství, 74 hodin individuálního kariérového poradenství, 52 hodin koučování, 45 hodin studijního poradenství, 149 hodin psychologického testování (diagnostiky). Dále jsme realizovali

49 seminářů, workshopů a přednášek zaměřených na osobnostní nebo kariérový rozvoj a studijní dovednosti, účastnili se každoročně adaptačních kurzů, kariérových dnů a veletrhu pracovních příležitostí.

Proto pokud řešíte svůj kariérový rozvoj, obtížné životní období anebo životní plánování a potřebujete tzv. popostrčit, jsme tu pro vás!

PRVNÍ INSTALACE PODLAHY OŠETŘENÉ PATENTOVANÝM MOŘIDLEM TAIRON

Na začátku roku 2019 byla ve výrobním podniku ve Vyškově (firma UNILIN) vyrobena pro prvního zákazníka třívrstvá dubová podlaha ošetřená reaktivním mořidlem Tairon. Mořidlo vzniklo na půdě Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity ve spolupráci s Akademií věd ČR. Podstatná část výzkumu probíhala ve Výzkumném ústavu Josefa Ressela v Útěchově u Brna. V roce 2016 se na technologii podařilo získat patentovou ochranu u Úřadu průmyslového vlastnictví ČR. Instalace podlahy v tomto roce je dalším krokem k zahájení výroby mořidla ve větších šaržích.

AUTOR: Jana Kuncová

FOTO: AVC Mendelu

Podlaha ošetřená tímto mořidlem slouží jako referenční a zákazníci hodnotí barevnou stálost, údržbu a další možné problémy při jejím užívání. „Je instalována na ploše 100 m² v brněnském soukromém bytě už více jak půl roku a zatím nebyly zákazníky shledány žádné problémy. Referenční podlaha je stěžejní krok nejen pro marketingové účely, ale hlavně pro otestování

reálných podmínek při užívání podlahy. Některé vlivy nelze předem otestovat nebo zjistit ve zkušebnách a laboratořích,“ vysvětluje původce vynálezu Petr Pařil z Ústavu nauky o dřevě a dřevařských technologiích. Podlahové dílce mají jádro vyrobené z HDF desek (tvrdá dřevovláknitá deska) s vrchní (pochozí) dubovou dýhou. Reaktivní mořidlo Tairon bylo aplikováno

na technologické lince pro povrchovou úpravu podlahových dílců. Technologie nanášení proběhla navalováním pomocí válcové nanášečky. „Při implementaci mořidla Tairon do technologie linky nedošlo k žádným problémům a mořidlo je tedy pro tuto technologii vhodné,“ doplňuje Petr Pařil. Po moření je nutné zpracovat mořidlo do pórů dřeva pomocí kartáčů

KRÁTKÁ ZPRÁVA

Na konferenci se mluvilo i o syndromu náhlého úmrtí olivovníků

Začátkem září se na Zahradnické fakultě v Lednici konala mezinárodní vědecká konference pod záštitou COST akce „Euroxanth“, a to za účasti více než 90 odborníků z 29 zemí světa. Program byl zaměřen na prezentaci nejnovějších výsledků výzkumu rostlinných patogenů čeledi *Xanthomonadaceae*, které devastují rostlinné porosty po celém světě. Mediálně asi nejznámějším případem je syndrom náhlého úmrtí olivovníků způsobený bakterií *Xylella fastidiosa*. Ta od roku 2013 způsobuje významné hospodářské škody v oblasti jižní Itálie, kde rozsáhlá devastace porostů dokonce ohrožuje kulturní dědictví a ráz tamní krajiny. Na konferenci byly představeny nejnovější trendy v oblasti včasné detekce daných patogenů, poznání principů jejich patologie a možných opatření ve vztahu ke snižování hospodářských dopadů těchto patogenů. Významnou měrou se, mimo samotné organizace konference, podíleli na jejím vědeckém obsahu také zástupci MENDELU, kteří prezentovali své výsledky v oblasti využití antibakteriálních vlastností nanočástic v rámci boje s těmito patogeny.

TEXT A FOTO: Miroslav Baránek

zvláště u drásaných povrchů. V případě „zvednutí chlupu dřeva“ je třeba provést po moření broušení. Jelikož se jedná o vodou-ředitelné mořidlo, tak k tomuto jevu dochází prakticky pokaždé. Dále bylo možné provést sušení povrchu v sušárnách a nanášení finální povrchové úpravy. „Pro tuto podlahu byl zvolen tvrdo-voskový olej, který je v současné době velmi žádan zákazníky,“ dodává Pařil.

Reaktivní moření dřeva je proces, při kterém se na povrch či do hloubky dřeva aplikují chemické látky, které reagují s jeho složkami. Moření má za cíl změnit a sjednotit barvu dřeva při zachování či zvýraznění jeho přirozené struktury a kresby. Další přidanou hodnotou moření může být zvýšení UV stability dřeva. Jedno z nejpoužívanějších a nejnámějších reaktivních mořidel je čpavek v kapalné i plynné formě. Dřevo mořené čpavkem získává tmavší odstín a vykazuje zvýšenou UV stabilitu. Mezi další reaktivní mořidla lze zařadit například roztoky chloridů železa (ztmavnutí dřeva) nebo peroxidu vodíku (bělení dřeva). Uvedená mořidla fungují spolehlivě, ale mají řadu omezení a nedostatků. Zásadním nedostatkem je fakt, že se jedná o látky toxické, žíravé a nebezpečné, tudíž legislativa některých států zcela znemožňuje jejich použití pro dané účely. Všechna zmíněná omezení a nedostatky tradičních mořidel odstraňuje použití nově vyvinutého reaktivního mořidla. Jedná se o vodný (koloidní) roztok nanočástic oxidů železa. Po aplikaci mořidla dochází k chemické reakci oxidů železa s fenolickými látkami obsaženými ve dřevě - tříslovinami. Podstatou této reakce je chelatace (navázání dvou či vícevalentního iontu) železa na fenolické látky za vzniku tmavě zbarvených komplexů. Výsledkem této reakce je zbarvení dřeva do černé, tmavě modré či zelené až šedé. Výsledná barva je závislá na obsahu fenolických látek, pH dřeva a koncentraci roztoku nanočástic oxidů železa. Velkou předností této technologie je dosažení široké škály barevných odstínů (dle přání zákazníka) pomocí různých koncentrací roztoku. „Nejmarkantnější

barevné změny lze pozorovat u dřevin z vysokých obsahem fenolických sloučenin, jako je například dub, akát, ořešák, kaštanovník či některé exotické dřeviny. Zajímavé ovšem je, že k barevným změnám dochází i u dřevin s nízkým obsahem fenolů, jako jsou buk, topol, apod.,“ vysvětluje Pařil. U vyšších koncentrací roztoku lze toto částečně vysvětlit faktem, že oxidy železa působí jako pigment. U nižších koncentrací se však toto nepředpokládá a je to předmětem dalšího zkoumání.

Další posun v komercializaci patentovaného mořidla je příprava několika variant ukázkových parket v showroomu firmy Princ parket (Telnice u Brna). Zde se aplikuje mořidlo Tairon na podlahové dílce složené z jádra z překližky a dubové dýhy. Parkety budou ošetřeny různými koncentracemi mořidla, a tudíž bude jejich barevnost od světlých hnědých a šedých tónů po tmavé hnědé až černé tóny. Taktéž budou povrchy drásány s různou finální hloubkou pórů a budou použity tvrdo-voskové oleje. Po vystavení těchto vzorových parket v showroomu si již bude moci zákazník prohlédnout a případně objednat daný produkt.

Nezbytný krok, který fakultu čeká v příštím roce, bude rozhodnutí o vstupu do národních fází mezinárodního patentového řízení a s tím související úhrady příslušných poplatků. „V letošním roce jsme obdrželi pozitivní rešerši na PCT přihlášku (smlouva o patentové spolupráci) a většina nároků byla uznána s drobnými změnami. Bude tedy nutné, se rozhodnout, v jakých zemích světa budeme chtít technologii chránit, a také najít zdroje pro financování příslušných poplatků pro udržování či přihlášení patentů,“ uzavírá Petr Pařil.

ORBA STOLETÍ PŘIPOMNĚLA VÝROČÍ UNIVERZITY

Není každý oráč, kdo pluhu se drží. O tom, že toto staré přísloví skutečně platí, se mohli o první říjnové sobotě přesvědčit účastníci šestačtyřicátého ročníku mistrovství České republiky v orbě. I přes chladné počasí provázené mrholením na něj dorazilo do Přísnotic na Brněnsku bezmála 2000 diváků, kteří mohli sledovat dvačtyřicet soutěžících oráčů. Ti je svými výkony přesvědčili o tom, že kvalitně poorat pole je výkon, který lze srovnat doslova s uměním.

TEXT: Jiřina Studenková
FOTO: Klára Poláčková

Akce se uskutečnila pod názvem Orba století, a to jako připomínka letošního stého výročí od vzniku Mendelovy univerzity, která je nejstarším vysokým zemědělským a lesnickým učením nejen na Moravě, ale i v Česku. Klání oráčů již tradičně pořádá Společnost pro orbu ČR.

Každý z ročníků soutěže se koná na jiném místě. Pro ten letošní byly s ohledem na výročí univerzity vybrány pozemky v Přísnoticích, na nichž hospodaří Školní zemědělský podnik Mendelovy univerzity v Žabčicích. Spolupořadatelem byla kromě Jihomoravského kraje agronomická fakulta. „Chtěli jsme důstojným způsobem přispět k oslavám školy. Velké množství diváků je dokladem

toho, že záměr vyšel,“ řekl Lubomír Neudert, jenž se na agronomické fakultě zabývá osevními postupy a je také místopředsedou společnosti pro orbu.

S nadsázkou poznamenal, že zorat kus pole umí kdekdokdo, ale udělat to tak, aby na pooranou půdu byla pro odborníka radost pohledět, to už je kumšt. Stejně umění je pak hodnocení těchto výkonů. Rozhodčí hodnotili naorávku, tedy takzvaný rozpich, dále sklad, hloubku, zahlubování a vyhlubování pluhu, provedení poslední brázdy a celkové provedení.

Že se v tom laik poněkud ztrácí? „Zjednodušeně řečeno by brázdy měly být krásně rovné, výškově vyrovnané, souměrné, pěkně přiléhající jedna na druhou. Brázda musí být jedna jako druhá. Musí mít hezké a pravidelné hřebínky,“ vysvětlil Neudert. Na klání nebylo pro diváky zajímavé sledovat jen výkony oráčů, ale také rozhodčích, kteří velmi pečlivě studovali zorané pozemky. Většinou chválili. K výborným výkonům prý pomohlo vzorně připravené pole.

Každý ze soutěžících musel vlastním strojem zorat parcelu o velikosti 20 krát 100 metrů. Mnozí z nich mají nemalé zkušenosti z těchto klání a dobře vědí, nakolik je důležité mít techniku v bezvadném stavu. Proto jí i bezprostředně před soutěží věnovali maximální pozornost. Soutěžilo se v sedmi kategoriích rozdělených podle použitého pluhu, včetně kategorie veteránů, v níž se orá za pomoci historického vybavení, kategorie orby koňmi a kategorie juniorů. Výuka

v orbě je součástí učebního oboru zemědělský mechanizátor.

„Velké oblibě se samozřejmě těší koně. Pluhy tažené koňmi mají na našich kláních své nezastupitelné místo, přestože tak kvalitní brázdu jako traktor nevytvoří, poorat kvalitně pole s koňmi je dovednost, v níž se staří hospodáři zdokonalovali celý život,“ doplnil Neudert.

Soutěžení v orbě má v Česku dlouholetou tradici. První písemně doložené soutěžní klání se uskutečnilo již v roce 1855. Oráči v Přísnoticích soutěžili nejen o titul mistra ČR, ale také o možnost kvalifikovat se příští rok na mistrovství Evropy, které se uskuteční v Opavě a následně i na mistrovství světa. Nejlepší oráči, mezi nimiž se dlouhodobě drží, na špici Irov se sejdou v Rusku. Na Orbě století spolupořádané tentokrát Mendelovou univerzitou si postup vybojoval hlavním vítěz klání, jímž je Pavel Král soutěžící za tým Agri CS. Součástí mistrovství byla i výstava zemědělské techniky, na níž brněnský průmyslový podnik Zetor poprvé v České republice vystavil nový design svých oblíbených traktorů Proxima.

„Soutěž pořádáme proto, aby se nezapomnělo na to, že má smysl dělat práci kvalitně, aby se předávala jistá tradice, abychom ukázali všem ostatním, že má smysl dělat věci s fortem a v neposlední řadě, aby naše zemědělská krajina i tím, jak jsou pole zoraná, byla jasným dokladem toho, že se o ni umíme dobře postarat,“ dodal Neudert.

LIDÉ Z BRNĚNSKÝCH SÍDLIŠŤ PLÝTVAJÍ NEJVÍCE, VYHODÍ 33 KG POTRAVIN ROČNĚ

Zájem médií a veřejnosti o výzkumný projekt Ústavu marketingu a obchodu PEF MENDELU zabývající se plýtváním potravin překonal původní očekávání. Za projektem, který původně začal v univerzitní menze, nyní stojí erudovaný výzkumný tým z Provozně ekonomické fakulty.

TEXT: Jitka Vanýsková

FOTO: Archiv MENDELU

Obyvatelé brněnských sídlišť vyhodí do popelnic ročně průměrně 33 kilogramů potravinového odpadu. U vilové zástavby je to asi 20 kilogramů a venkovské zhruba 21 kilogramů ročně. Takové jsou první odhady výzkumníků Provozně ekonomické fakulty Mendelovy univerzity v Brně, kteří již několik let zkoumají, zda je možné ovlivnit spotřebitele, aby množství vyplývaných potravin snížili. Vědci budou v unikátním projektu, který nemá ve světě obdobu, pokračovat. Cílem je mj. změnit myšlení lidí, kteří sami přiznávají, že vyplývají kolem čtyř kilogramů potravin ročně. Realita je ale výrazně jiná. První odhady reálného počtu vyhozených kilogramů budou vědci dál zpřesňovat dalším šetřením, které odstraní i možný vliv sezónnosti.

V rámci projektu, na který výzkumný tým čerpá peníze z Technologické agentury ČR, proběhly na počátku měsíce srpna první sběry dat. Odborníci provedli za pomoci společnosti SAKO Brno unikátní rozbor komunálního odpadu celkem více než 900 brněnských domácností. Vědci vybrali tři typy zástavby, protože se vzhledem k odlišnému stylu života v jednotlivých lokalitách předpokládá i jiné složení odpadu. Venkovskou zástavbu tvoří rodinné domy s převažujícím podílem lokálního vytápění pevnými palivy, a tedy i možností spalovat odpad v kamnech, dále tu lze kompostovat biologický odpad na zahradě, případně i zkrmovat zvířata. Vilová zástavba je městskou zástavbou rodinných domů a nájemních vil s etážovým či lokálním vytápěním plynem nebo elektřinou, s možností zahradního kompostování. Sídlištní zástavba nemá možnost jakéhokoliv využití odpadů v místě jeho vzniku.

— skutečný odpad tříděný a vážený v rámci projektu —

Komunální odpad byl manuálně rozebrán, pomocí síť byly identifikovány potravinové složky, vše bylo roztříděno, zváženo a zaznamenáno. Výzkumníci nejprve zjišťovali, jak je v komunálním odpadu zastoupen biologický odpad (listí, zbytky kytek, podestýlky pod zvířata) a jak odpad kuchyňský, u něj pak rozlišovali složku rostlinného a složku živočišného původu. Ukázalo se, že v sídlištní zástavbě bylo v komunálním odpadu celkem 39 % biologického odpadu, v odpadu kuchyňského původu tvořil rostlinný 28 % a živočišný 4 %. Ve vilové zástavbě byl podíl biologického odpadu na celkovém komunálním odpadu také 39 %, ale lišilo se zastoupení odpadu kuchyňského původu:

rostlinný tvořil 14 % a živočišný 5 %. Venkovská zástavba měla v komunálním odpadu celkem 43 % biologického odpadu, odpad kuchyňského původu rostlinný činil 16 % a živočišný 4 %.

Ačkoliv není možné z prvních sběrů dělat definitivní závěry, protože právě u plýtvání potravinami je třeba respektovat vliv sezónnosti, první výsledky naznačují zajímavá zjištění. Výzkumníci se pokusili o první odhady přepočtu reálně vyplývaných potravin na osobu/rok. „Překvapivé pro nás nebyly celkové objemy, ale zajímavé rozdíly v objemu potravinové složky komunálního odpadu u jednotlivých typů zástavby. Nejvíce potravin skončí v popelnicích

na sídlištních, tam je v přepočtu na jednoho obyvatele a rok vyhozeno do popelnic asi 33 kg potravin. Zřejmě tu hraje roli fakt, že v sídlištních není možnost kompostování nebo zkrmení zbytků zvířaty. Tento typ lokality dá tedy nejpřesnější obrázek o tom, kolik potravin je v domácnostech vyplývaných. U vilové zástavby odhadujeme objem vyplývaných potravin v přepočtu na člověka a rok cca 20 kilogramů, u venkovské jeden člověk vyhodí do popelnice v průměru cca 21 kg potravin ročně,” dodala Lea Kubíčková.

Statistiky EU uvádí, že v ČR se ročně znehodnotí 829851 tun potravin a objem potravin vyplývaných v přepočtu na jednoho člověka činí ročně 81 kilogramů. Potravinami se však plýtvá i v maloobchodě a velkoobchodě, ve výrobě i v provozech veřejného stravování. Je tedy třeba vypočítat, jakou měrou se na celkovém množství znehodnocených potravin podílí právě domácnosti.

Zajímavé je porovnání reálného objemu vyhozených potravin a subjektivního

odhadu vyplývaného množství. Výzkumný tým z PEF Mendelu realizoval v loňském roce také rozsáhlé dotazníkové šetření (1569 respondentů) z ČR, které bylo zaměřeno na problematiku nákupu, spotřeby a na jejich postoj k problematice plýtvání potravinami. Z něj vyplynulo, že průměrné množství potravinového odpadu podle subjektivního odhadu respondentů po přepočtu odpovídá pouze 4,2 kg na osobu a rok. „Je tedy vidět, že lidé nemají vůbec odhad, kolik potravin v domácnosti vyhodí a že ve skutečnosti je jejich odhad výrazně nižší než jejich reálné chování,” uvedla Kubíčková.

„Nosná myšlenka našeho projektu je, že lidé si plýtvání neuvědomují a ani netuší, kolik jídla vyplývají a kolik peněz takto vyhodí. Předpokládáme ale, že pokud by lidé tyto informace měli, své chování by mohli změnit. Je tedy třeba ukázat realitu plýtvání se všemi ekonomickými a environmentálními dopady,” doplnila Lea Kubíčková.

Výzkumníci budou ve sběrech dat pokračovat, v listopadu proběhne

podzimní šetření, dále se plánuje rozbor komunálního dopadu ve vybraných lokalitách také v zimě a na jaře, aby bylo možné vyloučit sezonní odchylky produkce potravinového odpadu. Projekt však nemá za cíl pouze zjistit, kolik potravin se reálně vyplývá v domácnostech. Po zjištění těchto dat budou výzkumníci provádět experiment ve vybraných lokalitách a budou se pomoci různých intervenčních módů snažit změnit chování domácností a přimět obyvatele, aby méně plýtvali. Efekty tohoto experimentu budou měřeny a srovnány s již zjištěnými daty, aby mohlo být prokázáno, zda existují nějaké způsoby, kterými je možno chování obyvatel v oblasti plýtvání potravinami změnit a jak významný vliv tyto intervence na změnu chování lidí mohou mít. „V tomto je projekt unikátní, neboť v takovém rozsahu zatím podobný experiment nebyl realizován nejen v ČR, ale není známé ani z odborné literatury, že by projekt tohoto rozsahu byl realizován jinde ve světě,” dodala Kubíčková.

— hlavní řešitelky výzkumného projektu z Ústavu marketingu a obchodu (zleva): Lucie Veselá, Lea Kubíčková, Marcela Tuzová. —

TÝM Z MENDELU POVEDE VELKÝ MEZINÁRODNÍ PROJEKT, ZAMĚŘÍ SE NA CESTOVNÍ RUCH

Vědci z Mendelovy univerzity v Brně budou poprvé koordinovat velký mezinárodní projekt financovaný Evropskou komisí v rámci výzvy H2020. Zapojí se do něj 15 univerzit a výzkumných ústavů z Evropy a Izraele. Experti se budou zabývat podporou nových přístupů v oblasti kulturního cestovního ruchu, což je problém, který se týká z velké části i Česka. Obce a kraje by mohly výsledků projektu využít při strategickém plánování cestovního ruchu. Vědci budou převážně v rámci Evropy analyzovat zájem turistů o aktivní účast na atraktivitách kulturního cestovního ruchu a další trendy. Tým padesátky evropských a izraelských expertů povede Milada Šťastná z Ústavu aplikované a krajinné ekologie Agronomické fakulty MENDELU, která našemu časopisu poskytla rozhovor.

TEXT: Filip Vrána

FOTO: AVC a Filip Vrána

Cílem projektu je kompletně nový přístup k chápání a řešení kulturního cestovního ruchu a důrazem na podporu rozvoje znevýhodněných oblastí. Můžete uvést například v ČR místa, na které se budete chtít zaměřit, kde turistika nefunguje?

V projektu bude podrobně analyzováno 15 případových studií. Případové studie jsou vybrány tak, aby ilustrovaly různé aspekty kulturního cestovního ruchu řešeného projektu, zahrnující: prostorové prvky, jako jsou periferní lokality, deindustrializované a městské lokality a sociální prvky, jako je role místních zúčastněných stran, nadměrný a nedostatečný cestovní ruch a vztah k regionální evropské identitě. Česká republika se v rámci případové studie zaměří na Jihomoravský kraj. Některé periferní části kraje jako Vranovsko, Horňácko jsou postiženy vyšší nezaměstnaností a depopulačními tendencemi. Přitom disponují významnými atraktivitami cestovního ruchu. Jedním z cílů projektu je zapojení takových mikroregionů do evropského cestovního ruchu.

Jsou v oblasti kulturního cestovního ruchu nějaké nové trendy, jaké?

Ano, nových trendů je celá řada, zejména se jedná o tzv. „mediální turismus“, což je kulturní cestovní ruch související s návštěvami míst, kde probíhalo natáčení filmů a televizních seriálů. V projektu se na tento typ cestovního ruchu zaměří partneři z Velké Británie. Bude se jednat o místa související se skotskou historií a kulturním dědictvím, jako jsou TV série Cizinka, ale také Statečné srdce, Marie, královna skotská a další.

Opakují se v jednotlivých zemích stejné problémy? Koncentruje se kulturní turistika do několika málo míst jako je např. Praha, Český Krumlov?

Převážně ano, ale jsou i výjimky. Záleží na tom, o jak známá místa se jedná a na co turistické cíli. S tím jde ruku v ruce dostupná infrastruktura a služby. Samozřejmě, že ve všech zemích jsou místa celoevropsky nebo i celosvětově proslulá. S tím souvisí také velké problémy, protože masový cestovní ruch se stává v těchto

— Vranov nad Dyjí —

— Ostrava, festival Colours —

místech obtížně zvládnutelný a někdy může i ničit původní hodnoty, což je příklad italských Benátek. Naším cílem je naopak otevřít mezinárodnímu cestovnímu ruchu i regiony dosud méně známé. Řada zemí v západní a jižní Evropě je na této cestě ovšem již dále, protože vsadila na cestovní ruch dříve než my.

Můžete ze své zkušenosti uvést místa, kde se už něco podařilo změnit. Je to například Ostrava se svými festivaly jako jsou Colours, které hostí Dolní oblast Vítkovic jako významná a pro dané město typická industriální památka?

Přesně tak. Nám jde však také o rozvoj cestovního ruchu na venkově, do míst, která jsou odlehla od významných letišť i pozemních komunikací, která jsou méně vybavena infrastrukturou, a také kapitálem a zkušenostmi. V tomto směru může sehrát významnou úlohu právě jižní Morava, kde lze vhodně spojit přírodní, architektonické, historické a folklórní dědictví s kulturou vína.

Projekt má přinést podporu nových přístupů problematiky kulturního cestovního ruchu. Můžete uvést příklady?

Výstupem projektu budou nové metodiky uplatnitelné na různých úrovních státní správy a samosprávy, které umožní stakeholdrům, tedy rozhodujícím činitelům na dané úrovni identifikovat potenciál konkrétního území a cílit na zatraktivnění směrem k cestovnímu ruchu. Ten pak může být rozvíjen s podporou Evropské i národní politiky. Projekt by neměl být zaměřen na podporu jednotlivých aktivit. Ukazuje se totiž, že k dosažení vyšší úrovně zapojení do cestovního ruchu je třeba propojovat akce různého typu a nabízet regiony jako balíček.

Vraťme se ještě k České republice. Podle EUROSTATU bylo v roce 2018 realizováno v Česku 26,8 milionu přenocování cizinců. Zaostáváme tedy za Velkou Británií, státy jižní Evropy, nebo Německem a Rakouskem. Jak

si podle Vás stojíme v celoevropském srovnání...

Protože nemáme moře, ani velehory, musíme se zaměřit na jiné formy cestovního ruchu, mezi nimiž může hrát významné místo právě kulturní cestovní ruch. Českým problémem je nadměrná koncentrace turistů v Praze. Navíc k nám jezdí zejména turisté z okolních zemí. Teprve pak následují nerezidenti ze vzdálenějších zemí, od nichž lze očekávat delší průměrné délky pobytu a vyšší příjmy, v čele s Rusy, Brity, Italy, Číňany, Korejci, Američany a Francouzi. I v tomto směru by větší evropeizace našich destinací mohla přispět ke zvýšení podílu cestovního ruchu na tvorbě hrubého domácího produktu a prosperitě regionů. Určitý problém představuje i skutečnost, že pokud cizinci navštíví místa mimo hlavní destinace, jde o návštěvy fakultativní, tedy bez ubytování. Ostatní destinace totiž zpravidla nedisponují infrastrukturními kapacitami pro přijímání návštěvníků, zvyklých na vyšší standardy ubytování a dalších služeb.

Může tedy ke změně chování turistů přispět i Vás projekt?

Náš projekt by měl být primárně zaměřen na evropská řešení. Jeho smyslem je mimo jiné i zlepšovat důvěru mezi národy a státy Evropy prostřednictvím kulturního cestovního ruchu. K tomu je ovšem potřeba ukazovat nejen architektonické památky vysokého řádu, ale právě rozptýlit turisty do regionů, aby poznali skutečné Česko.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

Mezinárodní setkání seniorů

Věk, národnost, ani omezená znalost cizích jazyků nijak neomezují posluchače z Univerzity třetího věku MENDELU v navazování mezinárodních přátelství. Potvrdilo to setkání 50 studentů univerzit třetího věku z České republiky, Slovenska, Polska, Portugalska a Španělska, které proběhlo počátkem září na Mendelově univerzitě v rámci projektu IDEMASAP 50+. Účastníky v aule slavnostně přivítali rektorka univerzity Danuše Nerudová a ředitel Institutu celoživotního vzdělávání Petr Adamec. V předsálí auly si pak mohli všichni prohlédnout zajímavou výstavu fotografií a rukodělných výrobků, které připravily členky Klubu U3V MENDELU. Ty se s velkým nadšením zapojily i do samotné organizace setkání. Na hosty čekal během tří denního setkání bohatý program, jako byly prohlídky Moravského krasu nebo firmy Zetor, prohlídka Botanické zahrady a arboreta, návštěva potravinářských poloprovozů MENDELU a oblíbené tvořivé workshopy. Součástí programu bylo i setkání lektorů rukodělných workshopů ze zúčastněných univerzit třetího věku, kteří tak mohli sdílet své zkušenosti s organizací těchto workshopů.

I když jazykové znalosti účastníků nebyly vždy perfektní, nikomu to nevadilo a po celou dobu sekání vládla přátelská atmosféra a nadšení. Senioři také ocenili možnost rozšířit si své vědomosti a poznat nové přátele.

TEXT: Martina Urbánková

FOTO: AVC MENDELU

NOVÉ AKREDITACE NA LDF REFLEKTUJÍ SOUČASNÉ TRENDY

Několikaletá tvrdá práce při přípravě nových akreditačních spisů došla svého naplnění. Během roku 2019 obdržela Lesnická a dřevařská fakulta Mendelu kladná rozhodnutí Národního akreditačního úřadu o udělení akreditací všech studijních programů (specializací) bakalářského a navazujícího magisterského studia, o jejichž akreditaci požádala v předchozím roce. Fakulta tak novými akreditacemi reaguje na aktuální požadavky doby a reflektuje technický vývoj dnešního světa a požadavky současného vývoje společnosti.

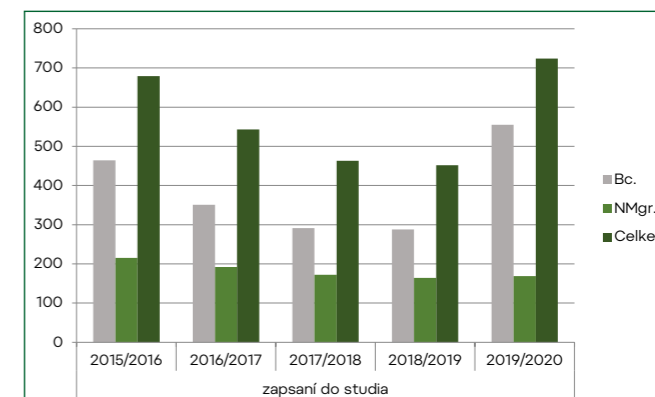
AUTOR: Jana Kuncová

Již v letošním akademickém roce 2019/2020 zahájila Lesnická a dřevařská fakulta přechod na nové a nově akreditované studijní programy. První vlnou bylo otevření zcela nového studijního programu Technologie a management zpracování dřeva, do kterého bylo přijato celkem 75 studentů ve všech formách bakalářského a navazujícího magisterského studia. Tento moderní program plně nahrazuje již neotevíraný studijní program Dřevařství. „Nová akreditace reaguje na aktuální požadavky doby, čímž zajistí jeho absolventům lepší uplatnitelnost na trhu práce,“ uvedla prodávka LDF pro vzdělávací činnost Zuzana Paschová. Bakalářské studium programu Technologie a management zpracování dřeva připravuje absolventy – techniky schopné zastávat odbornou technickou činnost při řízení základních pracovišť podniků orientovaných na zpracování trvale obnovitelné suroviny – dřeva. „Magisterský studijní program je pak zaměřen na klasické i moderní technologie zpracování materiálů na bázi dřeva se zohledněním manažerských a ekonomických aspektů v dřevozpracujícím průmyslu,“ vysvětluje Zuzana Paschová. Cíleně je navržen pro dřevařské specialisty, management a majitele dřevařských firem orientovaných na technologie zpracování dřeva, vývoj nových materiálů na bázi dřeva, modifikace dřeva, projektování výrobních celků, trendy v konstrukci stavebně-truhlářských výrobků, dřevěné konstrukce, apod.

V akademickém roce 2020/2021 uvede fakulta v život řadu dalších nově akreditovaných studijních programů. I zde se bude jednat o studijní programy inovované, reflektující technický vývoj dnešního světa a požadavky současného vývoje lidské společnosti. Již nyní fakulta připravuje přijímací řízení do tradičních, nicméně nově akreditovaných bakalářských studijních programů, jako jsou Arboristika, Krajinná inženýrství, Stavby na bázi dřeva, Lesnictví se specializacemi Lesnictví a Lesnictví tropů a subtropů, Design nábytku a Tvorba a výroba nábytku se specializacemi Tvorba nábytku a Výroba nábytku. U navazujících magisterských studijních programů se jedná o následující inovované programy: Stavby na bázi dřeva, Krajinná inženýrství, Lesní inženýrství a Lesní inženýrství tropů a subtropů a Design nábytku. I nadále budeme otevírat studijní program Nábytkové inženýrství se dvěma obory – Nábytkové inženýrství a Tvorba nábytku.

Další změnou, kterou Lesnická a dřevařská fakulta v posledním roce podstoupila, je změna systému přijímacího řízení. Byly zrušeny přijímací zkoušky do bakalářských studijních programů, zůstaly pouze talentové zkoušky pro studijní program Design nábytku. Tato skutečnost, společně se zvýšeným úsilím při náborové práci, přispěla k výraznému nárůstu počtu podaných přihlášek ke studiu a zapsaných studentů do prvních ročníků. „Jen pro srovnání – v loňském roce se zapsalo ke studiu ve všech typech a formách bakalářského a navazujícího magisterského studia cca 450 studentů, v letošním roce je to více než 720 studentů. Doufáme, že i v budoucích letech se podaří, i za pomoci nově akreditovaných studijních programů, tento zvýšený zájem o studium na Lesnické a dřevařské fakultě udržet,“ uzavírá Paschová.

Vývoj počtu uchazečů zapsaných do studia v posledních pěti letech demonstruje následující graf.

NEJVĚTŠÍM NEPŘÍTELEM JE VLASTNÍ HLAVA

Zatím největšího individuálního úspěchu dosáhla v letošním roce na Letní světové univerziádě v italské Neapoli. Hanka Adámková z LDF MENDELU vystřílela bronz ve skeetu a navázala tak na předchozí týmové úspěchy na Mistrovství Evropy (zlato) a Mistrovství světa (stříbro). Ambice má ty nejvyšší – Olympijské hry. Největším nepřítelem je podle ní ve sportu vlastní hlava.

TEXT: Kateřina Červíková
FOTO: AVC

Bronz na univerziádě byl pro Vás první individuální medailí. Lišila se pro Vás univerziáda od ostatních závodů?

Velké závody jsou pořádány v obrovských komplexech, které splňují stejná pravidla, takže rozdíly mezi střelnicemi moc nevnímám. Odlišuje se pouze krajina, ve které se střelnice nachází. Od toho se odvíjí pozadí, na kterém „lovím“ terče. Univerziáda byla super v tom, že už jsem měla po zkouškovém a měla jsem čistou hlavu.

Je soustředěnost ve skeetu tím nejdůležitějším prvkem?

Ano, největším nepřítelem je vlastní hlava. Jakákoliv myšlenka, jakékoliv odvedení od pozornosti a holub mi uletí. Člověk musí být opravdu v klidu, což je v mém případě těžké, protože jsem velký nervák.

Máte rituál, který Vám s koncentrací pomůže?

Před každou položkou mám rozcvičení, protažení a suchý trénink. To znamená,

— „Lesnictví mě baví, mám ráda přírodu i myslivost,“ říká Adámková. Kromě zbrojního průkazu pro sportovní účely má i pro ty lovecké a kromě skeetu tak chodí s myslivci i na lovecká kola nebo trap. —

že si na sucho nahazují flintu k rameni a představují si dráhu terče. Je vůbec důležitá fyzická příprava? Určitě. Ale není to jako třeba u atletů nebo plavců. Závody bývají dvoudenní, ale na velkých mezinárodních soutěžích se mohou další dny střílet i „mixy“ (žena, muž) nebo týmy, takže závod pak trvá i pět nebo šest dnů a člověk to fyzicky musí vydržet. Kromě střelnice proto chodím i posilovat, běhat nebo plavat.

Jaká je finanční náročnost?

Moje současná svazová flinta stojí kolem čtvrt milionu a k tomu mám na míru dělané pažby. Část sloužící k opření zbraně o rameno. Tím, že

jsem v reprezentaci, tak kromě tréninků už nemusím platit téměř nic, ale v začátcích jsem střílela s tátovou flintou a kupovala si vlastní náboje.

Lze se sportovní střelbou uživit?

Ano, v Česku jsou to třeba David Kostecký nebo Jiří Lipták. Není to ale na takové úrovni, jakou mají třeba tenisté. Jsme zaměstnanci ministerstva vnitra, od kterých máme plat. Za výhru dostáváme odměnu, ale moc peněz to není.

Skeet není v Česku typickým sportem, jak jste se k němu dostala?

Od mala jsem měla vztah k myslivosti, protože můj otec je myslivec.

Lze sport vůbec skloubit se školou?

V semestru se to zvládat dá. Když odjíždíme na soustředění nebo na závody, tak se domluvíme s vyučujícími, ale ve zkouškovém je to náročné. Na zahraničních závodech nebo mistrovstvích jsme i týden, takže je to časově náročné. Navíc když chce člověk dobře odstřílet závod, tak musí mít čistou hlavu. Ve zkouškovém se mi ale stane, že mám střílet a vzpomenu si, že z něčeho ještě musím udělat zápočet, otočím se a holub už dávno uletěl.

Jaký máte v skeetu cíl?

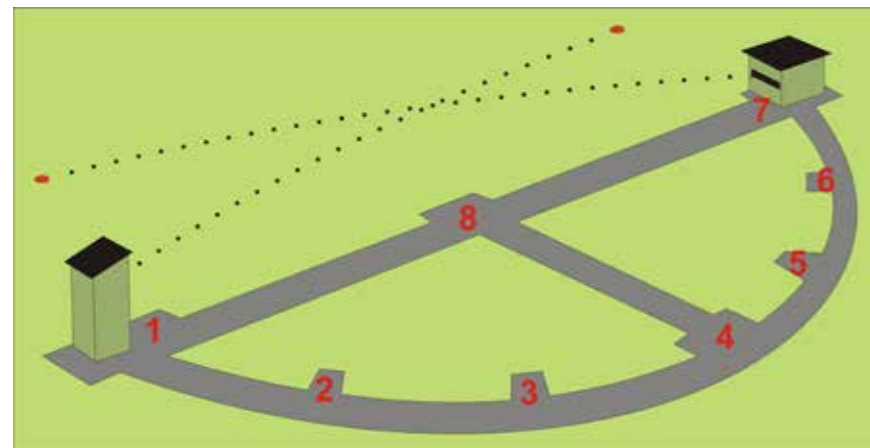
Ten nejvyšší, chtěla bych na olympiádu. Poslední místa na olympiádu v Tokiu 2020 se rozdávají na závodech příští rok. Tím, že jsem ale před dvěma roky přestoupila z juniorek do žen, tak je pořád znát velký výkonnostní rozdíl. Proto zatím ani nejezdím na závody, kde bych se mohla na olympiádu kvalifikovat. Věřím ale tomu, že olympiáda v Paříži 2024 vyjde.

Hana Adámková (22)

- Pochází z Hořovic nedaleko Berouna ve středních Čechách
- Studuje bakalářský obor Lesnictví na LDF MENDELU
- Skeetu se věnuje od 15 let a je součástí české reprezentace.

— Soutěže ve skeetu jsou rozděleny dle pohlaví a věku. Podmínky na střelnici jsou však pro všechny kategorie stejné, takže všichni střílí ze stejné vzdálenosti na stejný počet terčů, které vylají buď z jedné, nebo z obou vrhacích věží zároveň. —

— **Skeet** je sportovní střelecká disciplína, jejímž cílem je zasáhnout letící terč (tzv. holuba) střelou z brokovnice.

— **Terče** jsou vrhány ze dvou věží. V rámci střelecké položky (25 terčů) střelec postupně zaujme osm střeleckých pozic umístěných na půlkruhu, na jehož koncích jsou vrhací věže.

— Na každý terč se může vystřelit jen **jedna rána**. V soutěži se střílí na 125 terčů.

— **Do brokové střelby** patří kromě skeetu také trap a double trap. Všechny tyto disciplíny kladou vysoké nároky na pozornost, soustředěnost, vytrvalost a reakční rychlost.

— Jedním z nejúspěšnějších Čechů ve sportovní střelbě je olympijský vítěz **David Kostecký** (trap).

RYCHLOSTŘELBA OTÁZEK

Kdo Vás ve sportu nejvíc podporuje?

Rodina a přítel

Co děláte ve volném čase?

Chodím do lesa

Připravujete se do školy pečlivě nebo vše necháváte na poslední chvíli?

Na poslední chvíli nebo ještě později 😊

Oblíbené místo na MENDELU?

Na „Qčku“, tam chodím na džus.

KRÁTKÁ ZPRÁVA

Letní škola From Field to Table

V červenci se konala na Zahradnické fakultě MENDELU letní škola zaměřená na pěstování zahradnických kultur a jejich využití a zpracování. Akce probíhala v Lednici společně s Louisiana State University (USA). Z Ameriky přijeli Kathryn Fontentot, Jeff Kuehny a Kayanush Aryana, kteří se na výuce také podíleli. Letní školy se zúčastnilo 14 studentů z 6 zemí a také zástupci partnerské školy Kasetsart University (Thajsko).

Témata zahrnovala moderní přístupy v produkci zahradnických plodin (ovoce, zelenina), zpracování a senzorické hodnocení produktů, ale také hodnocení parametrů kvality potravin z pohledu jejich bezpečnosti. V průběhu letní školy účastníci mohli projít rozsáhlé sortimenty v areálu fakulty, navštívili Botanickou zahradu a arboretum Mendelovy univerzity v Brně, jakož i výrobní podnik zaměřený na produkci zeleného koření anebo Květnou zahradu v Kroměříži. Velký zájem vyvolala možnost vlastních experimentů při zpracování ovoce a zeleniny během laboratorních úloh.

TEXT A FOTO: Robert Pokluda

VÝZKUM V RÁMCI PROJEKTU SOMOPRO SPĚJE KE ZDÁRNÉMU KONCI

TEXT: Redakce

FOTO: Archiv MENDELU

Hmotnostní spektrometrie, elektrochemie nebo značení protilátek nanočásticemi. Všechny tyto metody používá ve svém výzkumu vědecká pracovnice Ústavu chemie a biochemie Ing. Lucie Pompeiano Vaníčková, Ph.D. Výsledkem jejího projektu s názvem Metalothionein jako prognostický marker karcinomu kůže by mělo být vytvoření prostorového zobrazení tohoto proteinu v nádorové tkáni, což by mělo přispět k lepšímu pochopení procesů vedoucích ke karcinogenezi. „Právě se nacházíme v druhé polovině výzkumu. Nedávno jsme od nezávislých hodnotitelů obdrželi velice pozitivní reference, můžeme proto tvrdit, že výzkum pokračuje nad očekávání skvěle,“ shrnuje dosavadní výsledky Pompeiano Vaníčková. Definitivní výsledky pak budou známy v květnu 2020.

Svůj výzkum mohla Pompeiano Vaníčková realizovat v rámci grantového programu SOMOPRO (South Moravian Programme for Distinguished Researchers) spolufinancovaného Jihomoravským krajem a Evropskou komisí. Cílem programu je podpora špičkových vědců z Česka i ze zahraničí, kteří chtějí spolupracovat s jihomoravskými výzkumnými institucemi na projektech v oblasti technických, lékařských a přírodních věd po dobu 1 až 3 let. Právě Lucie Pompeiano Vaníčková se stala jednou z 18 vědců a vědkyň, kteří byli v 5. a 6. výzvě programu podpořeni.

Nespornou výhodou celého projektu je právě jeho multidisciplinarita. „Sama se zdokonaluji v hmotnostní spektrometrii a zároveň své knowhow předávám ostatním kolegům. Od nich zase získávám praktické zkušenosti s elektrochemií nebo přípravou nanočástic. Tato výměna vědomostí je zásadní, rozvíjí se celý tým a zlepšuje se jeho úroveň,“ vysvětluje Pompeiano Vaníčková. Na výzkumu spolupracuje kromě kolegů z Mendelovy univerzity také se dvěma ústavu Akademie věd, s Masarykovou univerzitou a s univerzitou v Debrecínu. Zajímavostí je, že svůj multidisciplinární přístup aplikovala na modelu prasečího melanomu, který je blízký modelu lidskému.

Před návratem do Brna působila Pompeiano Vaníčková na Max Planck Institutu v Německu a také tři roky v Brazílii. Zde v rámci prestižního postdoktorského projektu na podporu vědy a výzkumu cíleného na excelentní zahraniční experty, předávala brazilským kolegům své odborné zkušenosti v oboru hmotnostní spektrometrie. „Konkrétně jsem se věnovala identifikaci a charakterizaci přírodních látek pro biologickou

kontrolu škůdců v zemědělství. Tento výzkum vedl ke vzniku tří patentů.“ nastiňuje vědkyně.

Z jakého důvodu se tedy v Brně začala věnovat výzkumu rakoviny? „Vždy mě přitahovaly klinické aplikace, kdy se přímo řeší konkrétní problém. Taktéž mě lákala vize toho, že bych mohla pomoci lidem, což je pro mě velice naplňující a motivující. Můj současný projekt proto představoval unikátní možnost, jak skloubit hmotnostní spektrometrii a výzkum rakoviny,“ osvětluje Pompeiano Vaníčková.

Výzkum musela přitom před nějakým časem na několik měsíců přerušit. Stalo se tak ovšem z pochopitelného důvodu – odcházela na mateřskou. Před odchodem se přitom obávala, zda následně dokáže skloubit rodičovské povinnosti s náročným výzkumem. Po půl roce však byla zpátky a mohla pokračovat, což jak sama uznává, nebývá v praxi zvykem. „Ústav je velice family-friendly, respektive mother-friendly. Ačkoliv je to mnohdy časově i logisticky náročné, vychází mi velice vstříc. Kromě toho, že mám skvělého manžela, tak můj dík patří zejména panu profesorovi Adamovi a paní docentce Vaculovičové za jejich osvětlený přístup a podporu,“ svěřila se Pompeiano Vaníčková.

Po dokončení současného projektu by ráda pokračovala v započatém výzkumu a rozvíjela jej. „Ideálně bych v rámci Ústavu chtěla vytvořit malou vědeckou skupinu, více se profilovat v klinických aplikacích hmotnostní spektrometrie, protože v tom vidím velký potenciál,“ uzavírá vědkyně.

STUDENTI USPĚLI V SOUTĚŽI „VRAŤTE JE DO HRÝ“

Upcycling je dnes trend, brzy bude nutností. Vracet starým věcem nový život však může být nejen záslužné, ale i krásné. Celkem 19 studentů Designu nábytku, Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně se přihlásilo do soutěže, kterou vyhlásila česká společnost Plastia, výrobce potřeb pro domov a zahradu. Řada z nich získala ocenění.

TEXT: Filip Vrána
FOTO: Plastia

Upcycling je dnes trend, brzy bude nutností. Vracet starým věcem nový život však může být nejen záslužné, ale i krásné. Celkem 19 studentů Designu nábytku, Lesnické a dřevařské fakulty Mendelovy univerzity v Brně se přihlásilo do soutěže, kterou vyhlásila česká společnost Plastia, výrobce potřeb pro domov a zahradu. Řada z nich získala ocenění. Studenti měli k dispozici staré zásoby jako materiál pro zhmotnění svých představ. Z nich pak vznikly prototypy praktických i uměleckých předmětů. Ty nejlepší z nich plánuje Plastia v chráněných dílnách vyrobit ve větším množství a využít jako limitované edice reklamních předmětů. V plánu je i dražba ve prospěch Azylového domu sv. Máří Magdalény v Jiřetíně pod Jedlovou.

„Upcycling je ve společnosti velmi aktuálním tématem, které bude mít bezpochyby v budoucnu důležitou roli,“ uvedl Milan Šimek z Ústavu

nábytku, designu a bydlení LDF (vedoucí studentů). Podle něj se nevyužité zásoby firmy Plastia v podobě háčků, kartáčů, fólie, plastový výlisky, nůžky a další materiál proměnily ve šperky, tašky, svítidla a vázy. „Co by skončilo na skládce nebo v lepším případě ve sběrném dvoře, udělá ještě velkou radost. A navíc pomůže šířit myšlenku udržitelného designu a upcylace,“ uvedl Šimek. Vítěze vyhlásili organizátoři na konferenci Předcházení vzniku odpadů, která se uskutečnila 24. října v Praze. Neztratili se mezi nimi ani studenti MENDELU. První místo ve své kategorii získaly například šperky Dominiky Širné. „Do soutěže jsem přihlásila více výrobků, ale pozornost poroty upoutaly zelené šperky. Móda mě vždy bavila a tak mi téma šperků bylo blízké. Již v mládí jsem se věnovala korálkování, pletení náramků přátelství, háčkování ad. Nyní jsem tedy pouze využila již získaných znalostí a použila je pro upcyklovaný produkt,“ uvedla Širná. Porotu zaujalo také svítidlo Medúza navržené studentkou MENDELU Michaelou Kubátovou ze závesného koše na květináč a netkané textilie. „Z pohledu designéra vnímám téměř jako povinnost zaměřit se při navrhování nového produktu mimo funkční, vizuální či ekonomické otázky také na ty týkající se trvanlivosti, opravitelnosti a znovuvyužití, díky kterým se z výrobku nestává další odpad zatěžující přírodu,“ uvedla Kubátová. Kromě finančního ocenění dostanou studenti licenční smlouvu a možnost absolvovat designérskou stáž přímo v Plastii. Pro firmu není spolupráce s mladými designéry žádnou novinkou, stejně jako důraz na udržitelnost. Cirkulární ekonomika je přístup, který se v Plastii zabydlel už před mnoha lety. Vyrábět věci tak, aby vydržely co nejdéle, a minimalizovat odpad je tu přirozené. Důkazem může být třeba vermikompostér Urbalive, držitel dvou nejprestižnějších světových ocenění Red Dot Design Award 2018 a Good Design, který dokáže přeměnit kuchyňský odpad na životodárné hnojivo.

PŘINÁŠÍME HENDIKEPOVANÝM RADOST Z PŘÍRODY

Domov pro osoby se zdravotním postižením Tereza, se kterým Lesnická a dřevařská fakulta spolupracuje, je sociální zařízení s celoročním pobytem pro znevýhodněné klienty. Jde o děti i dospělé se středně těžkým až hlubokým mentálním postižením, kombinovanými vadami či autismem, o které se stará tým kvalifikovaných vychovatelů. A co takovým lidem nabízíme na naší akademické půdě?

TEXT: Lucie Nádeníková
FOTO: Archiv MENDELU

Je toho mnohem víc, než by se mohlo zdát. Vytržení z běžné rutiny, setkání s běžným chodem školy, klid, čerstvý vzduch a krása našich lesů... „Užíváme si znovuoobnovenou a krásnou spolupráci s Lesnickou a dřevařskou fakultou. Letos už jsme se prošli v brněnském arboretu, prohlédli si zvířátka na fakultě a užili si výlet do přírody a opékání špekáčků v Arboretu Křtiny. To vše v doprovodu skvělých pracovníků a studentů této fakulty,“ pochvaluje si členka týmu vychovatelů Kristýna Kvaltinová. Spolupráce s domovem začala už před několika lety, ale postupně utichla a začátkem letošního roku jsme ji obnovili v nové síle.

Pochvaluje si to i proděkan LDF Petr Kupec. „Myslím, že setkání jsou oboustranně obohacující a jsme rádi, že můžeme alespoň prostřednictvím výletů a prohlídek obohatit denní program klientů v domova,“ doplňuje Kupec, který iniciuje i další společné aktivity. Chystají se například společné vánoční dílničky a na jaře by se mohla například další výprava do přírody. Zvažujeme také, jakou formou finanční a materiální podpory bychom mohli domovu nejlépe pomoci. Někteří z klientů by potřebovali lepší vybavení, na které nejsou peníze. A to bychom se rádi pokusili změnit.

Po těchto setkáních si uvědomujeme, jak cenné je zdraví naše a našich dětí. A vždy znovu obdivujeme práci zaměstnanců domova Tereza. Málokdo si dokáže představit, jak náročná je péče

o děti a klienty s takto různorodými a těžkými hendikepy. Někteří působí na první pohled naprosto zdravým dojmem, ale o to víc mohou překvapit jejich nenadálé reakce. Mnoho klientů může pouze ležet na vozíku a třeba jen minimálně hýbat rukama. Člověk s nimi musí být stále ve střehu. Krmit je, přebalovat, hlídat, aby neublížovali sobě nebo ostatním.

Tato práce je po psychické i fyzické stránce velmi náročná, ale vychovatelé ji zvládají s úsměvem. A my jsme rádi, že se můžeme podílet na tom, že se „holky“ dnes nepopraly a Mareček se směje.

ABSOLVENTI PŘEJÍ UNIVERZITĚ K NAROZENINÁM

Univerzitě přeji hlavně mnoho úspěšných studentů a absolventů, kteří svou práci a úspěchy budou důležitostí oboru zemědělství, který je v současné době ve společnosti spíše opomíjený, stále připomínat. Přeji také mnoho úspěchů ve vědecké činnosti, neboť díky klimatickým změnám a dalším faktorům bude vývoj v zemědělství velmi důležitý.

Stanislav Škrobák, Vinařství Škrobák Čejkovice - Vinařství roku 2018

MENDELU, za mé studijní éry tedy Vysoká škola zemědělská v Brně, mě osobně určitě obohatila život. Skutečně jsem si studentského života užíval plnými doušky. Co se týká odborných ekonomických znalostí, tak to bohužel musím konstatovat, že moje studium probíhalo za komunismu, tudíž většina ekonomických předmětů byla tou dobou deformována. Takže říci, že mě VŠZ perfektně připravila na mou pozdější podnikatelskou aktivitu, říci nemohu. Určitě ale ve mně škola vzbudila zájem a nadšení pro ekonomiku. I za komunismu si totiž vnímavý člověk mohl z dostupné literatury a některých výkladů profesorů představit, jak ta pravá tržní ekonomika mohla na Západě fungovat, a to mě fascinovalo. Z tohoto mého poznání bych MENDELU přál, ať už nikdy nemusí bojovat s jakýmkoliv totalitním režimem, který by jí nařizoval, co může učit na své půdě. Univerzitě přeji svobodu a nezávislost na politické garnituře a dalších minimálně 100 let.

Igor Fait, finančník a milovník umění

Co přát univerzitě do dalších let? Mnoho skvělých studentů toužících po poznání a dostatek pedagogů, kteří budou nejen špičkovými odborníky ve svém oboru, ale budou také umět studenty nadchnout pro danou věc. Pokud se to podaří, čeká universitu skvělá budoucnost a její absolventi se budou vždy ke své alma mater hrdě hlásit.

Jakub Šebesta, exministr zemědělství a dlouholetý šéf SZPI

Studium a práce na Mendelově univerzitě obohatily můj život o dvě věci, znalosti a kontakty. To, co jsem se na MENDELU naučil před dlouhou řadou let, dodnes používám v mém profesním životě. Kolegy a přátele z MENDELU pak potkávám po celé České republice i v zahraničí, kde dnes žijí a pracují. Přeji naší alma mater, aby i do budoucna nabízela mladým lidem atraktivní studium. Udržitelné a inovativní zemědělství, biologický výzkum nebo přesahy do rozvoje regionů a ekonomiky firem - to všechno jsou silné stránky Mendelu a všechny z nich mají velkou budoucnost. Přeji Mendelově univerzitě, aby stimulovala kritické myšlení svých studentů a aby ve svých oborech hrála evropskou ligu.

Petr Blížkovský, Generální sekretariát Rady Evropské unie

Mendelovu univerzitu jsem ukončil v roce 1981 v oboru vinařském a mohu říct, že jsem strašně rád, že jsem ji absolvoval a dodnes ji vnímám tak, jako je nazván jeden český film „Škola základ života“. I když se spousta věcí mění, vyvíjí, tak to „základní“ ze školy stále zůstává. Za to jsem Mendelově univerzitě moc vděčen a přeji jí, aby dále vychovávala absolventy schopné reagovat na stále rychlejší vývoj, nové informace i směřování k ekologičtější krajině a zdravým potravinám.

Pavel Vajcner, předseda představenstva ZNOVÍN ZNOJMO, a.s.